

Budgetunderlag 2021–2023

21-23

KULTURRÅDET

INLEDNING

Den fria kulturen och yttrandefriheten blir allt mer ifrågasatt i en tid av ökad polarisering. De kulturpolitiska mål som Sveriges riksdag beslutat om ligger bergfasta, men att leva upp till dem är inte enkelt. En stor utmaning är målet att: Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. För att det ska uppnås behöver vi både ökade resurser och prioritera om.

I dag förändras konsten och kulturen snabbt. Nya kulturaktörer knackar på den offentliga finansieringens dörr och hoppas få plats. Dem ska Kulturrådet skapa utrymme för. Samtidigt får många etablerade kulturaktörer inte budgeten att gå ihop med ökade förväntningar, behov och ambitioner. Då behöver vi stå för kontinuitet. Gemensamt erbjuder de fria och etablerade aktörerna ett kulturliv av hög kvalitet med många olika uttryck som vi kan vara stolta över. Ett kulturliv som är nödvändigt för individers och samhällets utveckling och välbefinnande.

Konst och kultur berör. Ger oss makt att gestalta våra liv och tolka samtiden. Därför är det så viktigt att konsten är fri och att alla kan ta del av kultur oavsett vilka vi är och var vi bor. För att det ska vara möjligt måste de senaste årens tillfälliga statliga satsningar på konst och kultur bli långsiktiga.

Samhället och förutsättningarna att leva i det förändras också snabbt. Det skapar ibland missförstånd och motsättningar. I sämsta fall leder det till att vi stänger dörren till nya influenser och samarbeten för att försvara det bekanta. I ett sådant läge är det särskilt viktigt att främja internationellt utbyte och samarbete för det fria kulturlivet genom ökad finansiering, förbättrade stödformer och internationella gränsöverskridande samtal.

Kulturrådet följer också de förändringar som sker när det gäller kulturens finansiering i landet. Vi ser de positiva effekter som regionernas höjningar av kulturbudgeten har bidragit till under senare år och oroar oss för konsekvenserna av eventuella sänkningar. Vi uppmuntrar regionala omfördelningar när det kan främja en effektiv användning av resurser för att möjliggöra stabilitet och utveckling utifrån regionernas egna behov. Samtidigt är vi medvetna om att den kulturella infrastrukturen som tagit decennier att bygga upp snabbt kan urholkas.

De kommande åren löper flera tidsbegränsade statliga kultursatsningar som blivit en integrerad del av infrastrukturen ut. Det handlar om förstärkningar av nya områden inom kultursamverkansmodellen: läs- och litteraturfrämjande verksamhet och bild och form, långsiktig kompensation för förändrade skatteregler inom den musikaliska scenkonsten, fortsatt utveckling av små barns språkutveckling inom Bokstart samt bidrag till den kommunala musik- och kulturskolan.

Vi understryker att dessa satsningar behöver permanentas för att alla ska kunna ta del av kvalitativ konst och kultur i hela landet. Vi vill inte genom urholkning av den statliga finansieringen bidra till ett mindre jämlikt Sverige.

Regionerna har höjt anslagen till konsten och kulturen mer än staten sedan kultursamverkansmodellen sjösattes. När modellen går in i sitt tionde år är den ekonomiska situationen i landet mindre stabil. Då måste staten kraftfullare än på länge stärka konstens och kulturens fortsatta frihet, förnyelse och tillgänglighet.

Staffan Forssell, generaldirektör

Svante Weyler, styrelseordförande

INNEHÅLL

1. KULTURRÅDETS FÖRSLAG	5
2. REGIONAL KULTURVERKSAMHET:	
KULTURSAMVERKANSMODELLEN	8
2.1. Förstärkning av den musikaliska scenkonsten	8
2.2. Tidsbegränsade förstärkningar inom kultursamverkansmodellen	9
2.2.1. Medel för läs- och litteraturfrämjande	9
2.2.2. Medel för bild- och formområdet.....	10
2.3. Satsning för att stärka regionala strukturer och ekonomiska grundförutsättningar	10
2.4. Ändring av förordningen: Inkludera annan scenkonst	11
2.5. Samtliga regioner bör ingå.....	12
3. INTERNATIONELLT UTBYTE, SAMVERKAN OCH KULTUREXPORT	13
3.1. Förstärkning av insatser för att öka kulturlivets internationalisering	13
3.1.1. Ge ökade möjligheter till det fria kulturlivets aktörer	13
3.1.2. Stärkta möjligheter till medfinansiering inom programmet Kreativa Europa	14
3.1.3. Fortsatt stöd till export för mellanledets aktörer.....	15
3.2. Behov av översyn av struktur och uppdrag inom internationellt främjandearbete	17
3.3. Möjliggöra ett internationellt kulturpolitiskt forum i Sverige 2022	17
4. STATS BIDRAGET TILL KULTURSKOLOR	19
4.1. Permanenta bidraget till kulturskolor	19
4.2. Styrning av uppdrag om Kulturskolecentrum genom instruktion	20
5. SKAPANDE SKOLA	21
5.1. Tydligare fokus på fördjupning inom Skapande skola	21
5.1.1. Målgruppen och antalet berättigade sökanden ökar kraftigt från och med 2020	21
5.1.2. Grundskolan har större behov av bidraget men riskerar att få en mindre andel	21
5.1.3. Målgruppen behöver begränsas genom att förskolan lyfts ut	22
5.2. Anslagssparande	22

6. LITTERATUR OCH LÄSANDE	23
6.1. Fortsatt utveckling av Bokstart.....	23
6.2. Förtydligat uppdrag att främja internationell spridning av svensk kvalitetslitteratur	24
6.3. Översyn av förordningar på litteraturområdet	25
6.4. Förtydligat uppdrag om samordning av läsfrämjande insatser	25
6.5. Behov av strategisk samverkan för bibliotekens läsfrämjande arbete och förtydligade uppdrag för myndigheter	26
7. TEATER, DANS, MUSIK OCH ÖVRIG SCENKONST	27
7.1. Förstärkning av den musikaliska scenkonsten	27
7.2. Översyn behövs av anslaget till vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse	27
7.3. Översyn behövs av andra utpekade verksamheter	28
8. BILD- OCH FORMOMRÅDET	29
8.1. Utrymme för myndighetens arbete med bedömning, uppföljning och främjande	29
9. KULTURRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR	30
9.1. Förstärkning av arvoden för myndighetens arbets- och referensgrupper	30
9.2. En starkare förvaltning	31
9.2.1. Avsaknad av pris- och löneomräkning på förvaltningskostnader finansierade genom sakanslag	31
9.2.2. Avsaknad av transparens gentemot omvärlden	32
9.2.3. Ökat fokus på uppföljning och analys	32
9.2.4. Ökade krav avseende informationssäkerhet	33
9.3. Samla förvaltningskostnaderna inom ett anslag	33
9.4. Pris- och löneomräkning inom övriga anslag	34
10. ANSLAGSSPARANDE OCH ANSLAGSKREDIT	35
11. BEMYNDIGANDEN	36
12. REGELÄNDRINGAR	37
12.1. Ändring av förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd	37
12.2. Andra förordningar	37
13. TABELLER	38

1. KULTURRÅDETS FÖRSLAG

Med utgångspunkt i de resonemang som presenteras i budgetunderlaget föreslår Kulturrådet att myndighetens anslag förstärks med medel för 2021–2023 enligt nedanstående.

- **58 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till anslag 1:6 ap. 1 Bidrag till regional kulturverksamhet**
Den ökning av anslaget till kultursamverkansmodellen som har 2020 som sista år rörande musikalisk scenkonst bör permanentas.
- **2 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till anslag 2:2 ap. 1 Bidrag till den fria scenkonsten, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse.**
Den förstärkning av anslaget som finns med 2020 som sista år rörande musikalisk scenkonst bör permanentas.
- **55 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till anslag 1:6 ap. 1 Bidrag till regional kulturverksamhet**
De två tidsbegränsade förstärkningar som finns inom kultursamverkansmodellen med 2020 som sista år bör permanentas. Den första är 25 000 tkr för läs- och litteraturfrämjande verksamhet, som sedan 2015 ingår som nytt verksamhetsområde i modellen. Den andra är de 30 000 tkr som tillförts för bild- och formområdet, som 2018 tillkom som nytt område.
- **30 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till anslag 1:6 ap.1 Bidrag till regional kulturverksamhet**
Kultursamverkansmodellen bör tillföras medel för att ge ökat utrymme att utveckla den regionala kulturella infrastrukturen, etablera och stärka inter-regionala samarbeten, ökat utrymme för och konst- och kulturområden med en svag regional struktur och insatser som leder till att fler invånare deltar i kulturlivet. En ökning av anslaget krävs även för att skapa utrymme för att främja en ökad balans avseende regionernas ekonomiska grundförutsättningar.
- **12 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till anslag 1:2 ap.1 Bidrag till allmän kulturverksamhet, internationell verksamhet och nationella minoriteters språk och kultur**
En ökning för en förstärkning av kulturlivets internationalisering, som innefattar ökat stöd till internationellt utbyte och samarbete för det fria kulturlivet, medfinansiering inom EU-programmet Kreativa Europa och stöd till kulturexport.
- **2 000 tkr år 2021 och 8 000 tkr år 2022 tillförs anslag 1:1 ap. 1 Statens kulturråd**
En tillfällig ökning krävs för att möjliggöra för Sverige att stå värd för IFACCA – International Federation of Arts Councils and Cultural Agencies World Summit 2022, ett kulturpolitiskt forum för beslutsfattare och utövare inom konst och kultur från hela världen
- **100 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till anslag 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete, ap.11 Bidrag till kulturskolor**
Det bidrag till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet som finns för åren 2020–2022 bör permanentas.

- **5 000 tkr år 2021 och 10 000 tkr årligen fr.o.m. 2022 till anslag 3:1ap.1 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande** för en fortsatt utveckling av Bokstart. Fortsatt och utökad finansiering krävs för att arbeta med utveckling av den nationella satsningen på små barns språk- och läsutveckling som främjar långsiktig och hållbar samverkan mellan folkbibliotek, barnhälsovård och förskola i kommunerna.
- **4 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till anslag 1:1 ap. 1 Statens kulturråd** En förstärkning av förvaltningsanslaget för att kunna öka arvodesnivåerna för myndighetens bedömningsgrupper (arbets- och referensgrupper samt jury)
- **7 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till anslag 1:1 ap. 1 Statens kulturråd** Kulturrådets förvaltningsanslag bör ökas för att ge myndigheten mer rimliga förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Myndigheten behöver kunna satsa mer resurser på kunskapsuppbyggnad, uppföljning och analys av verksamheten och på att förbättra informationssäkerhet.

Kulturrådet föreslår överföring mellan anslag enligt följande:

Medel som har avsatts för förvaltningskostnader på övriga anslag, totalt 42 600 tkr från anslagen 1:2 ap. 1, anslag 1:2 ap. 9, anslag 1:2 ap. 11, anslag 1:3 ap. 1, anslag 1:6 ap. 1, anslag 2:2 ap. 1 samt anslag 3:1 ap. 1, flyttas till anslag 1:1 ap.1 Statens kulturråd.

Kulturrådet föreslår även att 1 000 tkr flyttas från anslaget för *Bidrag till bild- och formområdet (4:4) ap.1 Bidrag till organisationer inom bild- och formområdet och verksamhetsstöd till vissa utställare* till anslag 1:1 ap. 1 för myndighetens arbete med bedömning, uppföljning och främjande.

Övriga förslag

- Kulturrådet föreslår att det görs en översyn av stödet till vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse under *anslag 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* utifrån de samlade statliga insatserna på området.
- Det finns skäl att göra en nationell översyn av olika myndigheters och organisationers uppdrag att främja svensk konst och kultur på en internationell arena. En sådan översyn bör synliggöra vilka konstområden som i dag helt saknar eller endast har svaga strukturer för internationellt främjande samt vilka förändringar som kan göras för att statens samlade resurser ska användas mer effektivt.

Regeländringar

1. Av förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd bör framgå:
 - Kulturrådets ansvar att främja svensk litteratur internationellt
 - ansvar att initiera, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse
 - arbete med att bedriva ett särskilt center för kulturskolefrågor
 - rätt att tillsätta bedömningsgrupper.
2. Förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet:

- ett tillägg bör göras så att "annan scenkonst" ingår.
- Kulturrådet föreslår att en översyn görs av bidragsförordningarna inom litteraturområdet.

Förslagen om regeländringar presenteras i budgetunderlaget under respektive område och finns även samlade i avsnitt 12.

Finansiella villkor och övriga villkor

- Att myndigheten tilldelas anslagssparande och anslagskredit om 3 procent på samtliga anslag fr.o.m. 2021.
- Kulturrådet föreslår att bemyndigandet för *anslag 2:2 ap. 1 Bidrag till den fria scenkonsten, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse* ökas med 30 miljoner kronor till 167 miljoner kronor för år ett. Bemyndigandet för år två kan samtidigt minskas med 30 miljoner kronor.

2. REGIONAL KULTURVERKSAMHET: KULTURSAMVERKANSMODELLEN

Prioriterade behov:

- 58 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till *anslag 1:6 ap.1 Bidrag till regional kulturverksamhet* för att säkerställa regionernas möjligheter att fortsatt erbjuda musikverksamhet av samma bredd, kvalitet och omfattning som hittills.
- 55 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till *anslag 1:6 ap.1 Bidrag till regional kulturverksamhet* för att permanentera två tidsbegränsade förstärkningar inom kultursamverkansmodellen avseende bild- och formkonst respektive läs- och litteraturfrämjande verksamhet.
- 30 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till *anslag 1:6 ap.1 Bidrag till regional kulturverksamhet* för att ge utrymme att utveckla den regionala kulturella infrastrukturen, etablera och stärka interregionala samarbeten, ge ökat utrymme till och konst- och kulturområden med en svag regional struktur och till insatser som leder till att fler invånare deltar i kulturlivet, samt för att främja en ökad balans mellan regionernas ekonomiska grundförutsättningar.

Regeländringar:

- Ändring av förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet genom att lägga till begreppet "annan scenkonst" för att inkludera andra former av scenkonst, däribland samtida cirkus.

2.1. Förstärkning av den musikaliska scenkonsten

Medel har tillförts kultursamverkansmodellen (*anslag 1:6 bidrag till regional kulturverksamhet, ap.1*) under fyra år (2017–2020) för "en förstärkning av den musikaliska scenkonsten som syftar till ett fortsatt brett utbud av hög kvalitet och god tillgänglighet till musikverksamheter i hela landet".¹ Beloppet som har tillförts varierar mellan åren inom spannet 50–58 miljoner kronor.² Inget pekar på att kostnaderna för scenkonstverksamheten kommer att minska efter 2020, tvärtom.

Medlen tillfördes till följd av en ändring av avdragsregler för arbetsgivare vid anställning av musiker. Det rör sig alltså om medel för ökade kostnader som institutioner som konserthus, orkestrar och andra arrangörer har för att anställa musiker. Följderna av att medlen från 2021 försvinner blir att musikinstitutioner behöver vidta åtgärder som kan innebära färre antal konserter och färre turnéer och därmed en minskad geografisk tillgänglighet, att antalet ensembler minskar och därmed genbredden eller att satsningar på nyskriven musik minskar. Det kan samtidigt innebära ett minskat anlitande av frilansmusiker. Det kan för regionerna också få till följd att omfördelningar blir

¹ Budgetproposition för 2017, Prop. 2016/17:1

² Anslaget 1:6 ap.1 tillfördes 58 miljoner för 2017, 50 miljoner kronor årligen för 2018, 2019 och 2020.

Satsningen gäller utöver verksamhet inom kultursamverkansmodellen samt verksamheter i Stockholms län, även Berwaldhallen och Stockholms konserthusstiftelse.

nödvändiga och att satsningar inom andra områden blir lidande på grund av att musikinstitutionerna kräver ökade regionala medel.

Kulturrådet understryker att det är avgörande att förstärkningen permanentas med 58 miljoner kronor årligen. Om regionerna skulle gå miste om medlen skulle det innebära en väsentlig försämring av institutionernas och verksamheternas möjligheter att fortsatt erbjuda musikverksamhet av samma bredd, kvalitet och omfattning som hittills.

2.2. Tidsbegränsade förstärkningar inom kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen har förstärkts med två tidsbegränsade satsningar som rör verksamhetsområden som har tillkommit och ingår permanent i kultursamverkansmodellen. Dessa medel sträcker sig endast fram till och med år 2020. För att skapa stabila förutsättningar och bestående utveckling inom den regionala kulturverksamheten måste den statliga kulturpolitiken bedrivas långsiktigt, varför dessa förstärkningar av kultursamverkansmodellen bör ligga kvar från och med år 2021.

Kulturrådet föreslår att anslaget 1:6 ap.1 tillförs sammanlagt 55 miljoner kronor årligen från och med 2021 för att permanenta dessa två tidsbegränsade förstärkningar.

2.2.1. Medel för läs- och litteraturfrämjande

Inom ramen för regeringens satsning för en stärkt biblioteksverksamhet (2018–2020) med syfte att öka utbudet och tillgängligheten till biblioteksverksamhet i hela landet, fördelas 25 miljoner kronor årligen inom ramen för kultursamverkansmodellen. Förstärkningen är välbehövlig utifrån ett regionalt perspektiv, eftersom ingen ökning av anslagen har gjorts till följd av att läs- och litteraturfrämjande från och med 2015 ingår som nytt verksamhetsområde i modellen. För att kunna möta behoven och den höga ambitionsnivån inom den regionala biblioteksverksamheten och det läs- och litteraturfrämjande arbetet runt om i landet bör medlen permanentas.

Kulturrådet kommer att lämna en slutrapport till regeringen om satsningen Stärkta bibliotek 2021 men ännu saknas en samlad uppföljning av vilka effekter som uppnåtts på regional och kommunal nivå. En första studie har dock publicerats under 2019, rapporten *Folkbibliotek i glesbygd. Kunskapsläge och praktiska erfarenheter* av Joacim Hansson, professor i biblioteks- och informationsvetenskap vid Linnéuniversitetet. Rapporten är baserad på intervjuer och gruppdiskussioner med representanter från kommunala och regionala bibliotek samt en genomgång av kunskapsläget om biblioteksverksamhet glesbygd och en sammanfattning av relevant internationell forskning.

Med utgångspunkt i bibliotekslagen lyfter Hansson fram tre prioriterade områden som de studerade glesbygdsbiblioteken har särskilt svårt att uppfylla: läsfrämjande, arbetet med de nationella minoriteterna och urfolket samer samt arbetet med digital delaktighet och digitalisering. En av slutsatserna i rapporten är att "Nationella satsningar som Stärkta bibliotek har också en tydlig positiv verkan på möjligheterna att göra lokalt anpassad verksamhetsutveckling, inte sällan i samverkan med regionala satsningar."

Att förstärka den regionala biblioteksverksamheten är motiverat även mot bakgrund av Kungliga bibliotekets förslag till nationell biblioteksstrategi. I strategin lyfts den stora betydelsen av regional biblioteksverksamhet för utveckling och stöd till folkbibliotek och för att garantera likvärdig biblioteksverksamhet i hela landet. KB föreslår till exempel att regional biblioteksverksamhet ska ingå i en nationell struktur för kompetensutveckling inom biblioteksområdet i samarbete med nationalbiblioteket och relevanta högskolor. Det motiverar ett stärkt och långsiktigt stöd till regional biblioteksverksamhet inom ramen för kultursamverkansmodellen.

2.2.2. Medel för bild- och formområdet

En förstärkning av kultursamverkansmodellen skedde 2017 med 30 miljoner kronor för åren 2017–2020. I budgetpropositionen för 2018 preciserade regeringen att den tillfälliga förstärkningen bland annat kan möjliggöra en utveckling av bild- och formområdet, som från 2018 tillkom som nytt område i kultursamverkansmodellen. Kulturrådet ser det som angeläget att förstärkningen om 30 miljoner kronor permanentas för att kunna bidra till att stärka området, som fortfarande har en svag infrastruktur i stora delar av landet.

Kulturrådet vill, liksom tidigare, betona vikten av utökad finansiering i de fall nya verksamhetsområden läggs in i kultursamverkansmodellen. Utveckling av nya konst- och kulturområden kommer annars att behöva ske på bekostnad av befintliga områden inom modellen. Detta skulle sannolikt leda till försämringar både för verksamheternas kvalitet och kulturens tillgänglighet. Vi vill samtidigt peka på svårigheten i att på ett effektivt och långsiktigt hållbart sätt förvalta tillfälliga satsningar av det här slaget på nya områden inom modellen. Förstärkningarna har exempelvis lett till att en rad initiativ inom bild- och formområdet har kunnat stödjas, men det faktum att medlen endast är tillfälliga har en hindrande effekt genom att regionerna har svårare att göra långsiktiga satsningar och att höja ambitionsnivån.

2.3. Satsning för att stärka regionala strukturer och ekonomiska grundförutsättningar

Kultursamverkansmodellen har sedan starten stärkt relationerna mellan stat, region och kommun. Regionernas stora arbete med kulturplanerna involverar allt från kulturskapare till kommunala aktörer och politiker. Kulturplanerna omfattar regionens samlade ambitioner inom kulturområdet, och omfattar ofta även folkbildningen och föreningslivet. Sammantaget står regionerna och kommunerna för en betydande del av den kulturella infrastrukturen i Sverige; i de 20 regioner som ingår i kultursamverkansmodellen får över 200 institutioner och verksamheter med totalt knappt 5 900 årsarbetskrafter, varav cirka 3 100 i form av konstnärlig personal/kärnkompetens, del av de statliga medlen. De regionala institutionerna och verksamheterna utgör betydelsefulla samverkansparter och arenor även för det fria kulturlivets aktörer.

Kulturrådet föreslår att 30 miljoner kronor tillförs kultursamverkansmodellen från och med år 2021 för att ge utrymme åt strategiska förstärkningar av verksamhetsbidrag baserat på de prioriteringsgrunder som finns för stödet.³ Det innebär ett ökat utrymme utveckla den regionala kulturella infrastrukturen, etablera och stärka interregionala samarbeten, ge ökat utrymme till och konst- och kulturområden med en svag regional struktur och insatser som leder till att fler invånare deltar i kulturlivet. En ökning av anslaget krävs även för att skapa utrymme för att främja en ökad balans avseende regionernas ekonomiska grundförutsättningar.

Arbetet med kultursamverkansmodellen har bidragit till att skapa en nationell överblick över utvecklingen runt om i landet inom de sju verksamhetsområden som ingår i

³ Kulturrådets styrelse har fastställt prioriteringsgrunder för statsbidrag till regioner inom kultursamverkansmodellen. Målsättningen med Kulturrådets prioriteringar är att bidra till att regionala kulturverksamheter ökar tillgängligheten till kultur och skapar förutsättningar för ökad kvalitet och förnyelse. Till grund för de prioriteringar som görs inom de regionala verksamhetsbidragen från och med 2021 ligger följande strategiska områden:

- utveckla den regionala kulturella infrastrukturen, etablera och stärka samverkansformer och interregionala samarbeten
- ge utrymme till och konst- och kulturområden med en svag regional struktur
- insatser som leder till att fler invånare deltar i kulturlivet

modellen och det finns en nära dialog med regionala företrädare kring framtida behov och utvecklingsmöjligheter. Å ena sidan inrymmer samverkansmodellen stabila institutioner, å andra sidan har kultursamverkansmodellen skapat arenor för dialog och samverkan där avgörande kulturpolitiska frågor, utvecklingsbehov och lösningar kan diskuteras och hanteras.

De regionala initiativ som arbetats fram under åren sedan samverkansmodellens införande har presenterats både i kulturplaner och i ansökningar om utvecklingsbidrag. Dessa initiativ har legat till grund för gemensamma satsningar som bidragit till utveckling av nya institutioner, verksamheter, arbetssätt och mötesplatser runt om i hela landet. Det gäller till exempel förstärkningar inom bild- och formområdet och inom dansfältet, som i stor utsträckning saknat stabila institutioner i regionerna. Även omfattande utvecklingsinsatser av de regionala museerna inom kulturarvsområdet bör framhållas. Dessutom har flera viktiga interregionala samarbeten tillskapats inom exempelvis dans- och musikområdena som bidragit till att flera regioner samverkat i projekt som är kostnadseffektiva och samtidigt utvecklar konstformerna.

Efter tio år står det klart att Kultursamverkansmodellen har bidragit till utvecklingen inom det kulturpolitiska fältet. Det är därför av stor vikt att det arbetet även framöver ges goda förutsättningar. De konstområden som bedöms ha svaga strukturer bör fortsatt stärkas, och arbetet för att öka tillgången till konst och kultur bör utvecklas. Kulturrådet har till exempel identifierat regionernas nyckelroll för den samtida cirkusens utveckling i hela landet. Regionerna har också en avgörande roll när det gäller arbetet med breddat deltagande, tillgången till kultur utanför storstäderna och arbetet gentemot de nationella minoriteterna. I frågor som dessa kan staten, regionerna och kommunerna genom samverkan undanröja hinder och skapa nya lösningar tillsammans.

När kultursamverkansmodellen infördes så kvarstod de ekonomiska förutsättningarna som var gällande inom det tidigare statsbidragssystemet till regional kulturverksamhet. De ekonomiska ingångsvärdena påverkar i stor utsträckning storleken på verksamhetsbidragen än i dag. Nivåerna kan till stor del förklaras och motiveras, men på vissa håll saknas hållbara förklaringsmodeller då det gäller fördelningen av verksamhetsbidrag. Det finns skäl att se över dessa förhållanden. Kulturrådet kan dock konstatera att en förstärkning utifrån nuvarande ekonomiska förhållanden förutsätter en omfördelning mellan regionerna. Detta skulle mycket troligt innebära att en nedmontering av andra viktiga verksamheter och en försämring den regionala kulturella infrastrukturen. Om en större ekonomisk balans avseende regionernas förutsättningar ska kunna ges ser vi ett behov av att göra strategiska förstärkningar av verksamhetsbidragen. Nuvarande ekonomiska förutsättningar är inte tillräckliga för att kunna genomföra detta.

2.4. Ändring av förordningen: Inkludera annan scenkonst

I *förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet* § 8 preciseras att bidragen ska främja tillgången till professionell teater-, dans- och musikverksamhet. Med tanke på scenkonstområdets utveckling mot nya och konstområdesöverskridande former är det av stor vikt att öppna för att tydligt inkludera även andra scenkonstformer.

Ett tillägg i texten i förordningens § 8 skulle göra den mindre exkluderande och öppna upp för andra former av scenkonst, däribland samtida cirkus. Texten lyder i sin nuvarande form: "8 § Med utgångspunkt i det ändamål som anges i 4 § ska en region ansvara för att bidragsgivningen enligt denna förordning främjar en god tillgång för länets invånare till: 1. professionell teater-, dans- och musikverksamhet". Med tillägget "och annan scenkonst" skulle lydelsen av första punkten kunna vara: "1. professionell teater-, dans-, musik- och annan professionell scenkonstverksamhet".

2.5. Samtliga regioner bör ingå

I dagsläget omfattas tjugo regioner av den förordning som möjliggör för dem att utveckla kulturpolitiken i sitt län genom att vidarefördela statliga medel. I Stockholm läns fall är det fortfarande regeringen som i Kulturrådets regleringsbrev pekar ut tio verksamheter som mottagare av statsbidrag. Statsbidraget till dessa verksamheter styrs av en separat och föråldrad förordning.

När det gäller modellens fortsatta utveckling instämmer Kulturrådet i den bedömning som regeringen gjorde i skrivelsen *Kultursamverkan för ett Sverige som håller ihop – framtida inriktning och utvecklingsmöjligheter för kultursamverkansmodellen*, nämligen att samtliga regioner på sikt bör ingå i modellen.⁴

⁴ Ds 2017:8

3. INTERNATIONELLT UTBYTE, SAMVERKAN OCH KULTUREXPORT

Prioriterade behov:

- 12 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till *anslag 1:2 ap.1 ap.1 Bidrag till allmän kulturverksamhet, internationell verksamhet och nationella minoriteters språk och kultur* för att stärka möjligheterna till ökat internationellt utbyte och samverkan för det fria kulturlivets aktörer, inklusive medfinansiering inom EU-programmet Kreativa Europa och kommande EU-program.
- 2 000 tkr år 2021 och 5 000 tkr år 2022 till *anslag 1:1 ap. 1 Statens kulturråd* för att möjliggöra genomförandet av IFACCA World Summit on Arts and Culture i Sverige, ett internationellt kulturpolitiskt forum som skulle ge möjligheter att skapa diskussion på ett globalt plan kring angelägna kulturpolitiska frågor.
- En nationell översyn bör göras av de olika befintliga uppdrag som finns hos myndigheter och organisationer att främja svensk konst och kultur på en internationell arena. En sådan översyn bör synliggöra vilka konstområden som i dag helt saknar eller endast har svaga strukturer för internationellt främjande samt vilka förändringar som kan göras för att statens samlade resurser ska användas effektivt.

3.1. Förstärkning av insatser för att öka kulturlivets internationalisering

Att kulturpolitiken ska främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan slås fast i de kulturpolitiska målen. Influenser och möten med konstnärer och publik från andra länder bidrar till konstnärlig utveckling hos svenska kulturaktörer. En ökad internationalisering ger också en större mångfald och kvalitet i det kulturutbud som publiken i Sverige kan ta del av. Internationellt utbyte och närvaro i internationella sammanhang ger samtidigt möjlighet för kulturaktörer att bredda sitt geografiska verksamhetsområde, och därmed kunna öka sina marknader och arbetstillfällen. Behovet att stärka anslaget har aktualiserats ytterligare som en följd av att *anslaget 1.2 ap. 1* år 2020 har minskats med 600 000 kronor. Vi föreslår en ökning av anslaget med totalt 12 miljoner kronor.

3.1.1. Ge ökade möjligheter till det fria kulturlivets aktörer

Många av det fria kulturlivets aktörer har en omfattande internationell verksamhet och verkar på en internationell arbetsmarknad. Efterfrågan ökar stadigt från den fria sektorn för att medverka i olika former av internationella fora. Kulturrådet vill verka för att svenska scenkonstnärer och musikgrupper ska kunna ta del av de möjligheter som en vidgad internationell utblick och arbetsmarknad ger. Vi vill också bidra till att bild- och formkonsten ges bättre förutsättningar att verka mer internationellt än vad som i dag är möjligt. En ökad grad av internationell samverkan är samtidigt kostnadsdrivande.

En relativt hög andel av verksamhetsbidragen till alla konstområden används redan i dag både för att visa konst och kultur från andra länder och för att svenska konstnärer ska komma ut på en internationell arena. För att fortsatt kunna främja utveckling av nya samarbeten, turnémöjligheter med mera behövs ökade resurser. Kulturaktörer som har

verksamhetsbidrag behöver därför även söka tillfälliga bidrag för internationella samarbeten och exempelvis turnéer. Att bevilja dessa riskerar att utestänga nya aktörer, medan avsaknad av medel till mer etablerade aktörer kan riskera att långsiktiga internationella samarbeten avslutas. På sikt kan det också hämma konstområdenas utveckling.

För aktörer inom dans- och cirkusområdet är internationellt utbyte en självklar och integrerad del av verksamheten. Såväl verksamhetsbidrag som projektbidrag går i stor utsträckning till internationella samproduktioner och turnéer.⁵ Det faktum att svenska aktörer som är verksamma i internationella nätverk oftare spelar utomlands än i Sverige, speglar också den svaga inhemska infrastrukturen inom arrangörsledet för dans och cirkus. Svenska danskonstnärer är efterfrågade av festivaler och scener i sammanhang som håller en hög konstnärlig kvalitet, och ingår ofta i samarbetsprojekt och internationella samproduktioner.

Kulturrådet märker en ökning av den internationella närvaron även inom de scenkonstområden som tidigare haft svårt att hävda sig internationellt. Teater, musikteater och performance har draghjälp av de framgångar som dans- och cirkusområdena har haft internationellt under de senaste åren. Detta är tydligt i ansökningar både för internationellt turnéstöd och för deltagande i mässor och andra internationella främjandeaktiviteter.⁶ Att inte kunna möta de ökade ekonomiska behov som denna positiva utveckling medför är kontraproduktivt för områdets internationalisering, mångfald och kvalitet.

Internationell verksamhet har blivit en allt viktigare och mer integrerad del för de fria musikgrupperna. Inom de turnébidrag som fördelades under 2019 avsåg 75 procent utlandsturnéer.⁷ Även här ser Kulturrådet i bidragsgivningen och i dialog med aktörer inom musikområdet tecken på att fria musikaktörer av hög kvalitet i dag har svårt att få till stånd nationella turnéer⁸.

Många utställningsarrangörer ställer ut konstnärer från andra delar av världen och bidrar till möten mellan dessa och konstnärer verksamma i Sverige. Inom bild- och formområdet innehöll 45 procent av de beviljade ansökningarna om projektstöd någon form av internationellt samarbete under 2019. Året innan var motsvarande andel 68 procent.⁹ Bild- och formkonsten är också ett område med många mindre företag som för att kunna konkurrera på en alltmer global marknad i högre grad än i dag behöver representeras internationellt på viktiga mötesplatser som exempelvis internationella mässor.

Sammantaget skulle det krävas en ökning av anslag1:2 ap.1 för att möjliggöra ett ökat internationellt utbyte och samverkan.

3.1.2. Stärkta möjligheter till medfinansiering inom programmet Kreativa Europa

Kulturrådet är tillsammans med Svenska Filminstitutet nationell kontaktpunkt för Kreativa Europa – EU:s ramprogram för de kulturella och kreativa sektorerna 2014–2020. Uppdraget handlar bland annat om att öka kunskapen om programmet, ge rådgivning inför ansökan och att främja ansökningar från svenska aktörer. Europeiska samarbeten ger publiken i Sverige möjlighet att i högre grad ta del av konst och kultur från övriga europeiska länder, och de ger svenska kulturaktörer möjlighet att bygga upp

⁵ Årsredovisning 2019, Statens kulturråd

⁶ Årsredovisning 2018, Statens kulturråd

⁷ Årsredovisning 2019, Statens kulturråd

⁸ Årsredovisning 2018, Statens kulturråd

⁹ Årsredovisning 2019, Statens kulturråd

professionella kontaktnät, möta publik och vara verksamma i andra länder. Projekten som finansieras inom Kreativa Europa bidrar till utveckling av den svenska kultursektorn. Det internationella kultursamarbetet är i dagens Europa betydelsefullt.

Tillgång till medfinansiering är en förutsättning för att kunna beviljas stöd inom delprogrammet Kultur inom Kreativa Europa. För stödet till europeiska samarbetsprojekt finansierar EU 50–60 procent av ett projekts totala budget. Även övriga stödformer inom kulturdelen i Kreativa Europa ställer krav på egenfinansiering i olika grad. I programförslaget för åren 2021–2027 som Europeiska kommissionen har presenterat ligger huvudfokus fortfarande på stöd till samarbetsprojekt. Behovet av att underlätta möjligheten att få nationell medfinansiering kommer därmed att kvarstå även för den kommande programperioden 2021–2027.

En stärkt statlig medfinansiering av projekt som beviljats finansiering genom Kreativa Europa skulle kunna öka svenska kulturaktörers medverkan inom programmet. Det skulle i så fall även öka summan av EU-medel som kommer det svenska kultursektorn till del. En särskild stödform för statlig medfinansiering av projekt som fått stöd inom Kreativa Europa finns i ett flertal andra länder, som i Finland, Estland, Lettland, Litauen, Irland, Portugal, Österrike, Polen, Tjeckien, Ungern, Slovakien, Slovenien och Serbien. Utvecklingen har under senare år gått mot att allt fler länder erbjuder statlig medfinansiering för Kreativa Europa-finansierade projekt. Flera länder erbjuder automatiskt stöd, vilket innebär att den sökande redan vid ansökningstillfället vet att nationell medfinansiering att tillgå för projektets genomförande om ansökan beviljas EU-stöd. Det skapar ett ökat incitament och en trygghet gällande att ansöka inom programmet. Att projektleda eller vara partner i ett internationellt samarbetsprojekt är ett betydande åtagande från organisationernas sida.

Vissa länder erbjuder även så kallad seed-funding för planeringsfasen/utvecklingen av partner-skapen/samarbetsprojekten. Det finns även ett behov av förprojekteringsmedel för svenska kulturaktörer, men Kulturrådet bedömer att medfinansiering av projektens genomförande är att prioritera i detta läge.

För att från svenskt statligt håll på liknande sätt i högre grad kunna ge bättre förutsättningar för medfinansiering för svenska aktörer skulle Kulturrådet behöva en förstärkning av anslag 1:2 ap. 1.

3.1.3. Fortsatt stöd till export för mellanledets aktörer

Utveckling och underhåll av internationella kontakter är en av de huvudsakliga utmaningarna för företag inom kulturella och kreativa näringar som påverkar möjligheterna att exportera.¹⁰ Kulturrådet ser att framför allt de mindre aktörernas små ekonomiska marginaler begränsar deras möjligheter att genomföra internationella turnéer och samarbeten. Ännu svårare kan det vara att avsätta resurser för att besöka en mässa eller att upprätthålla internationella nätverk. Till skillnad från konstnärerna har mellanledet, alltså agenter, producenter, gallerier, curatorer eller förlag, inga möjligheter att söka resestöd för sin medverkan. Detta har Kulturrådet sett som en begränsning eftersom det är de som sköter en stor del av sälj- och exportarbetet.

Mot den bakgrunden inrättade Kulturrådet 2016, med stöd av Tillväxtverket, ett bidrag för kulturexport med det dubbla målet att stärka både konstnärlig utveckling och internationell konkurrenskraft. Bidraget inrättades som ett treårigt pilotförsök med 2018 som sista år, och stödet utformades som ett resebidrag för just mellanledet mellan konstnär och marknad. Bidraget har gått till gallerier, inte minst konstnärsdrivna gallerier

¹⁰ Sternö, Nielsén, *Exportera kreativitet – nationella policyverktyg för export av kulturella och kreativa näringar*, Volante Research

och kooperativ, och deras närvaro vid internationella konst- och konsthantverksmässor. Förlag och agenter har fått stöd för att närvara på internationella bokmässor där rättighetsförsäljning sker eller för att besöka utgivarna på deras respektive verksamhetsort. På scenkonstens område handlar det om mässor och festivaler där den internationella branschen möts, för att svenska aktörer ska hitta möjligheter för turnéer och samproduktioner. Pilotverksamheten har uppgått till omkring en miljon kronor per år, men det behov som Kulturrådet har identifierat sträcker sig långt utanför denna ram. Musikområdet har till exempel över huvud taget inte kunnat inkluderas inom projektets ekonomiska förutsättningar.

En utvärdering av pilotprojektet har gjorts av Sweco på uppdrag av Tillväxtverket. I den konstateras att projektet har genererat kontakter, försäljning och en ökad förståelse för hur internationella marknader fungerar hos stödmottagarna. De flesta mätbara resultaten så här långt gäller etablering av nya kontakter, i flera fall på helt nya marknader. I vissa fall har det också genererat mätbara resultat i form av internationell utgivning av svenska titlar. I andra fall har det utmynnat i att utländska förläggare exempelvis kommit till Bokmässan i Göteborg, där de kunnat möta andra svenska förlag som på så vis indirekt gynnats av stödet. Utvärderingen lyfter fram att alla de kontakter som har uppstått samtidigt har bidragit till att sprida bilden av Sverige som en kreativ och kulturell nation. Huruvida projektet kommer att bli en kommersiell framgång eller inte hänger samman med långsiktighet och vilka möjligheter de svenska aktörerna har att skapa återkommande och utvecklade kontakter. Utvärderingen mynnar ut i en rekommendation att fortsätta projektet.¹¹ Tillväxtverket identifierar också i rapporten *Finansiering för kulturella och kreativa näringars export* från 2019 en efterfrågan av finansiering för att fysiskt kunna vara på plats på mässor och hos kunder, medel för att kunna bygga nätverk, genomföra marknadsföring, eller helt enkelt få ”inspiration samt resestöd och vistelsestöd”.¹²

I budgetpropositionen för 2018 bedömde regeringen att de olika initiativ som tas för att utveckla de kulturella och kreativa näringarna är av betydelse både för kulturskapares arbetsmarknad, för exporten och för Sverige-bilden. Regeringen angav även att Kulturrådets stöd till kulturexport fungerar som ett bra komplement till befintliga stöd.¹³ Tillväxtverket har däremot inte fortsatt att finansiera satsningen. Pilotprojektet har visat på tydliga behov, men även på att små insatser kan göra stor skillnad. Ett långsiktigt stöd för internationalisering av mellanledet skulle även ge förutsättningar för att utveckla anpassade strategier för att öka internationaliseringen och tillgången till internationella marknader inom respektive konstområde.

Enligt Tillväxtverket är kulturella och kreativa näringarna tillväxtbranscher inom vilka antalet företag har ökat med nära 15 000 företag under åren 2010 till 2016. I sektorn finns cirka 130 000 verksamheter som bidragit till BNP med minst 3,1 procent.¹⁴ Den kulturella och kreativa sektorns utveckling är inte bara en angelägenhet för kulturpolitiken utan även för närings- och utrikespolitiken. Kulturrådet önskar därför att stödet ska kvarstå som en samverkan över politikområden med finansiering från näringspolitiken. Pilotprojektet är ett bra exempel på vilka synergier som kan uppstå vid samarbete över politikområden, vilket kan gynna både kulturpolitikens och näringspolitikens mål.

¹¹ Sweco (2018) *Internationalisering av mellanledet för kulturexport - ett pilotprojekt*

¹² Tillväxtverket (2019) *Finansiering för kulturella och kreativa näringars export – nuläge och förslag på utveckling*, s. 3

¹³ Prop. 2017/18:1 Utgiftsområde 17, sid. 67

¹⁴ Tillväxtverket (2018), *Kreametern - Analysrapport #1 Den kulturella och kreativa sektorns ekonomiska utveckling 2010–2016*, rapport 0259

3.2. Behov av översyn av struktur och uppdrag inom internationellt främjandearbete

Organisationsstrukturen och uppdragen att främja olika konstområden på en internationell arena har växt fram successivt i Sverige, utan ett samlat strategiskt kultur- och näringspolitiskt perspektiv. Det vore enligt Kulturrådet önskvärt att göra en bredare nationell översyn över befintliga strukturer och uppdrag. Syftet skulle vara att visa vilka konstområden som i dag helt saknar eller endast har svaga strukturer för internationellt främjande. Det kan också synliggöra hur befintliga organisationer och uppdrag i vissa fall överlappar varandra. En sådan analys skulle kunna peka ut möjliga behov av att skapa förtydligade, nya eller kompletterande uppdrag, för att på ett strategiskt och effektivt sätt föra ut svensk konst och kultur till andra länder. I förlängningen skulle en sådan översyn också leda till att statens samlade resurser kan användas mer effektivt.

Kulturmyndigheterna fick först under slutet av 00-talet ett internationellt uppdrag tydligt inskrivet i regleringsbrev respektive instruktioner. I propositionen *Tid för kultur från 2009* var en av de prioriteringar som angavs att det behövde utvecklas strategier för internationalisering inom olika kulturområden.¹⁵ Ett utvecklingsarbete har sedan dess skett både inom ramen för Kulturrådets och Konstnärsnämndens verksamheter, men även genom andra aktörer som Export Music Sweden, Konsthantverkscentrum, Danscentrum med flera. Initiativ finns även inom utrikes- och näringspolitiken kring exportfrämjande som omfattar den kreativa och kulturella sektorn. En översyn av främjandearbetet skulle behöva omfatta samtliga dessa organisationer för att möjliggöra en helhetsanalys.

3.3. Möjliggöra ett internationellt kulturpolitiskt forum i Sverige 2022

International Federation of Arts Councils and Cultural Agencies (IFACCA) är ett världsomspännande nätverk med medlemmar från drygt 70 länder. Medlemmarna utgörs av kulturmyndigheter och kulturdepartement. I Sverige är Kulturrådet nationell medlem, medan Konstnärsnämnden och Musikverket är associerade medlemmar. Kulturrådet är medlem sedan 2008 och är representerat i styrelsen sedan 2015, och vi ser det som ett värdefullt forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

Vart tredje år arrangeras IFACCA World Summit on Arts and Culture, ett kulturpolitiskt forum för beslutsfattare och utövare inom konst och kultur från hela världen där omkring 400 delegater samlas under fyra dagar. Bland delegaterna finns generaldirektörer från kulturmyndigheter och kulturministrar, som ofta innehar flera ministeruppdrag inom exempelvis utrikes-, samhälls-, utbildnings-, social-, migrations-, eller näringspolitik. Sedan år 2000 har evenemanget organiserats i länder som Chile, Kanada, Australien, Sydafrika och Storbritannien. Nu föreslås Sverige och Kulturrådet stå värd för konferensen år 2022 vars tema skulle vara "Safeguarding artistic freedom".

Den huvudsakliga vinsten med att arrangera IFACCA World Summit i Sverige skulle vara att lära av varandra och stärka den internationella kompetensen inom svenskt kulturliv, men också att främja kulturens roll i Sveriges internationella relationer. Ett mål skulle vara att bidra till att konstnärer och kulturaktörer kan verka och uttrycka sig fritt oavsett eventuell åsikt, religion, etnisk tillhörighet, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck och sexuell läggning. Sverige har också möjlighet att särskilt stå upp för rättighetsfrågor som inte i tillräcklig utsträckning lyfts fram av andra aktörer i det internationella samarbetet.

¹⁵ *Tid för kultur* Prop. 2009/10:3

Svensk kulturpolitik baserar sig på värden som yttrandefrihet, mångfald, kvalitet och tillgänglighet. Att vår utrikespolitik uppfattas bygga på ömsesidighet och vara responsiv är också ett skäl att IFACCA vill förlägga konferensen här. I en internationell kontext kan Sveriges kulturpolitiska mål inspirera när det handlar om att skapa förutsättningar för konstnärlig frihet. Den grundlagsstadgade yttrandefriheten ligger till grund för kulturpolitiken och inom IFACCA ses Sverige ofta som ett föredöme, både vad gäller konstens och kulturens roll i samhällsutvecklingen, men också som en innovativ nod.

I vissa länder minskar utrymmet för konstnärer och kulturaktörer att hävda och utöva sina rättigheter och repressiva miljöer skapar svårigheter för vissa att utveckla sitt konstnärskap. Brist på skydd för konstnärer och kulturaktörer som utsätts för hot och våld är vanligt förekommande. Straffrihet är också ett stort problem, liksom självensur. En grundläggande förutsättning för ett vitalt kulturliv är goda villkor för konstnärer och kulturaktörer, men villkoren är ofta bristande. Det är därför relevant att genomföra insatser som kan förbättra konstnärers och kulturaktörers villkor att vara professionellt verksamma. Betydelsen av fungerande upphovsrättsliga system är stor. Sverige har genom såväl myndigheter som organisationer lång och gedigen erfarenhet gällande utformning och genomförande av kulturpolitiska insatser, utveckling av en stark kulturell infrastruktur med självständiga kulturinstitutioner, fri organisering av kultursektorn och civilsamhällesorganisationer samt fungerande upphovsrättsliga system (inklusive kollektiva avtalslicenser).

Att arrangera en konferens av det här slaget ger möjlighet att skapa diskussion på ett globalt plan kring för Sverige angelägna kulturpolitiska frågor. Genom Unesco stöder Sverige arbetet med implementering av kulturpolitik och förutsättningar för ett fritt och mångfaldigt kulturliv globalt, i linje med Unescos mångfaldskonvention. Unesco samarbetar med IFACCA, och IFACCA:s värdering och prioriteringar överensstämmer väl med de frågor Sverige arbetar för globalt.

Konferensen kan också skapa förutsättningar för en strukturerad dialog och samarbete kring hur kulturpolitiska och utrikespolitiska prioriteringar kan samspela. Detta är något som regeringen framhållit i många sammanhang, inte minst när det gäller biståndspolitiken. Kulturrådet har uppmärksammat att det finns behov av, och en vilja att, stärka och utveckla kulturpolitiska strukturer samt att stärka och utveckla grundläggande kulturell infrastruktur i det globala syd. Genomförande av konferensen skulle även falla inom ramen för flera av Sveriges biståndsstrategier och tematiska prioriteringar.

Att arrangera konferensen förutsätter utvecklade samarbeten över myndighetsgränser, både mellan kulturmyndigheter men också med utrikespolitiska myndigheter såväl som andra politikområden, som exempelvis utbildnings- och näringspolitik. För Kulturrådets del skulle möjligheten att stå värd för ett World Summit innebära en kunskaphöjning i relation till globala utmaningar och möjligheter för kulturpolitiken.

En förutsättning för att kunna arrangera en konferens av detta slag är att myndigheten får tillfälliga förstärkningar. Kulturrådet bedömer att totalt 10 miljoner kronor måste tillföras *anslag 1:1 ap. 1 Statens kulturråd*. Kulturrådet föreslår att 2 miljoner kronor tillförs anslaget 2021 och 8 miljoner kronor 2022, som är året för genomförandet. Bedömningen har gjorts utifrån IFACCA:s uppskattning av en budget för arrangemanget exklusive deltagaravgifter etc.

4. STATS BIDRAGET TILL KULTURSKOLOR

Prioriterade behov:

- Bidrag till kulturskolan om 100 000 tkr bör införas som ett årligen återkommande anslag fr.o.m. år 2021 inom *anslag 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete ap.11*

Regeländringar:

- Uppdraget att bedriva ett nationellt kulturskolecentrum bör framgå av Kulturrådets instruktion.

4.1. Permanenta bidraget till kulturskolor

Bidrag för utveckling av kulturskolornas verksamhet i landets kommuner är en del av regeringens satsning på kulturskolor, som beskrivs närmare i propositionen *En kommunal kulturskola för framtiden - en strategi för de statliga insatserna*¹⁶ som beslutades 2018. Ett årligt bidrag om 100 miljoner kronor till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet har funnits på Kulturrådet redan sedan 2016. Vid budgetbehandlingen i december 2018 försvann bidraget, men återinfördes i vårändringsbudgeten med 50 miljoner kronor för 2019. I budgetpropositionen för 2020 är ett bidrag till kulturskolan om 100 miljoner kronor årligen angivna endast för åren 2020–2022.

Kulturrådet bedömer att ett statligt stöd för utveckling av kulturskolornas verksamhet stimulerar verksamheterna att bland annat förnya utbudet i kulturskolan och att nå nya målgrupper. Sedan starten har 85 procent av alla kommuner sökt bidraget någon gång. Bidraget har gått till utvecklingsinsatser utifrån kommunernas egna behov. Enligt förordningen har kommunerna kunnat söka bidraget bland annat för att göra den kommunala kulturskoleverksamheten mer jämlik, förbättra möjligheterna för barn och ungdomar att delta i verksamheten samt fördjupa och bredda undervisningen.¹⁷ Bidraget har bland annat använts till att prova nya metoder, arbeta med riktade insatser eller att nå nya målgrupper. Förordningen anger också att bidrag även får "lämnas till en kommun som till följd av att den har vidtagit kvalitetshöjande åtgärder i verksamheten har en hög elevavgift och ser ett behov av att sänka avgiften" (3§).

De redovisningar som hittills har inkommit visar att många nya barn och unga har hittat till kulturskolan tack vare bidraget. Det gäller bland annat elever från områden med inget eller lågt deltagande i kulturskolorna, barn med funktionsnedsättningar, nyanlända och tonåringar. Verksamheten har organiserats på nya sätt genom att erbjuda undervisning i grupp, kortkurser, lovverksamhet och öppen verksamhet. Flera kommuner har spridit verksamheten geografiskt från centralorten exempelvis till skolor i kommunens ytterkant och startat nya samarbeten, ofta med andra kommunala verksamheter som fritidsgården eller biblioteket, men även med det civila samhället.

Kulturskolecentrum, som inrättades 2018, stödjer kulturskolorna och deras huvudmän i att utveckla sin verksamhet genom en rad olika insatser. Centret arbetar bland annat med

¹⁶ Prop. 2017/18:164

¹⁷ Förordning (2018:1548) om statsbidrag till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet

att samla in statistik, kartlägga utbildnings- och utvecklingsbehov, följa och sprida forskning samt erbjuda stöd till verksamhetsutveckling och samverkan. I uppdraget ingår också att lyfta och sprida goda resultat och lärande exempel. Det statliga stimulansbidraget är en betydelsefull del i uppdraget för det nationella kulturskolecentret, eftersom bidraget ger staten möjlighet att stödja kulturskolans verksamhets- och metodutveckling.

Kulturrådet föreslår mot denna bakgrund att bidraget om 100 miljoner kronor från och med 2021 permanentas inom *anslag 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete ap. 11* för att fortsatt stimulera utveckling genom att bland annat bredda och fördjupa kulturskolans utbud och undervisning, att genomföra särskilda insatser för att nå nya målgrupper samt genomföra satsningar för att stärka verksamheten i områden med socioekonomiska utmaningar eller i glesbygd.

Kulturrådet föreslår samtidigt att syftet att sänka elevavgifter tas bort, eftersom det i praktiken är svårt att tillämpa en sådan skrivning. En revidering av Förordning (2019:470) om statsbidrag till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet föreslås genom att de två sista meningarna stryks i 3§.¹⁸

4.2. Styrning av uppdrag om Kulturskolecentrum genom instruktion

Kulturrådet fick 2018 i uppdrag att inrätta och bedriva ett särskilt center för kulturskolefrågor, i enlighet med propositionen *En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna*. Detta nationella kulturskolecentrum stödjer kulturskolorna och deras huvudmän i att utveckla sin verksamhet genom en rad olika insatser såsom beskrivits ovan.

För närvarande framgår uppdraget endast av myndighetens regleringsbrev. För att öka tydligheten kring myndighetens roll och samlade uppdrag bör detta i stället framgå av instruktionen (förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd).

¹⁸ Dessa bestämmelser föreslås utgå: "Statsbidrag får även lämnas till en kommun som till följd av att den har vidtagit kvalitetshöjande åtgärder i verksamheten har en hög elevavgift och ser ett behov av att sänka avgiften. Med hög elevavgift avses en avgift som motsvarar eller överstiger den genomsnittliga elevavgiften vid landets samtliga kommunala kulturskolor."

5. SKAPANDE SKOLA

Regeländringar:

- Förskolan bör strykas ur Förordning (2007:1436) om statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan
- Anslagssparande om 3 procent på *anslag 1:3 Skapande skola*

5.1. Tydligare fokus på fördjupning inom Skapande skola

Skapande skola-satsningen uppgår 2020 till 176 miljoner kronor och tusentals kulturaktörer är involverade. Ändamålet med statsbidraget är att medverka till att kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt integreras i förskolan, förskoleklass och grundskolan med utgångspunkt i läroplanen, samt att öka den professionella kulturverksamheten för och med eleverna. Att erbjuda kultur i skolan är ett effektivt sätt att nå ut med kulturinsatser även till barn som av olika anledningar annars inte skulle ta del av den offentligt finansierade kulturen.

5.1.1. Målgruppen och antalet berättigade sökanden ökar kraftigt från och med 2020

Stödet Skapande skola har utökats successivt sedan 2008 från att omfatta endast årskurs 7–9 till att nu omfatta hela grundskolan, förskoleklass och förskolan. För grundskolan finns 870 kommunala och fristående grundskolehuvudmän. Med förskolan i sökandegruppen kommer sammanlagt drygt 2900 huvudmän att kunna söka bidraget från och med 2020. Antalet barn och elever i målgruppen består av 1 690 000 barn och elever, förskolan inräknat.

Från 2020 kommer konkurrensen om medlen därför sannolikt att öka kraftigt. Om målbilden är att samtliga berättigade huvudmän för grundskola inklusive förskoleklass skulle ta del av bidraget skulle genomsnittligt bidrag per barn vara 148 kronor. Om också samtliga förskolebarn skulle få ta del av bidraget, skulle det minska till 111 kronor per barn/elev.

5.1.2. Grundskolan har större behov av bidraget men riskerar att få en mindre andel

Kulturrådets tidigare kartläggning visar att förskolan har goda förutsättningar att arbeta i enlighet med bidragets syfte, då förskolans läroplan har det egna skapandet som en grundpelare. Eleverna i grundskolans senare årskurser möts av praktiska hinder för att genomföra skapande skola-projekt till följd av schemalaggningen och ökad omfattning av lektioner ledda av ämneslärare. Vi vet också att barns och ungas kulturkonsumtion gradvis minskar mellan årskurs 5 och årskurs 8.

Kulturrådet har hanterat ökningen i antalet ansökningar genom att prioritera hårdare avseende vilka sökande som kan komma i beaktande att få bidrag och vilket belopp den enskilda huvudmannen kan tilldelas. Men med den kraftiga utökade målgruppen ser vi två tydliga risker. För det första riskerar den ökade konkurrensen från flera sökanden att negativt påverka de mindre grundskolehuvudmännens benägenhet att söka. För det andra kan det bli svårt att fördela medel på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt. Fler

ansökningar innebär att kontrollen av ansökningarna tvingas ske mer översiktligt. En mer yttlig granskning ökar risken för att projekt som inte uppfyller bidragets krav får bifall.

5.1.3. Målgruppen behöver begränsas genom att förskolan lyfts ut

Med den nuvarande ekonomiska ramen och utformningen av bidraget hårdnar konkurrensen till grundskolans nackdel. Att lyfta ut förskolan och minska målgruppen till grundskolan och förskoleklassen skulle ge mer pengar per barn i dessa skolformer. Bidragets begränsade resurser skulle då kunna riktas dit de behövs mest enligt Kulturrådets bedömning. Förskolan bör mot bakgrund av detta strykas ur 1 § i Förordning (2007:1436) om statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan.

5.2. Anslagssparande

När skolhuvudmännen redovisar hur bidragsmedlen använts föregående skolår, visar det sig hos mer än en tredjedel av mottagarna att bidragsmedlen inte kunnat utnyttjas fullt ut. Det innebär att relativt stora belopp återbetalas till Kulturrådet under november och december månad varje år.

Huvudmännens skäl till återbetalningar är rimliga, motiverade och beror främst på faktorer som inte kunnat förutses på förhand som personal- eller organisationsförändringar. Dessutom är det svårt för skolhuvudmän att beräkna exakta kostnader då en ansökan från en kommun eller annan huvudman kan omfatta en mängd olika skolenheter. Eftersom återbetalningarna sker sent på året är det svårt att på ett tillfredsställande och kvalitetssäkrat sätt kunna förstärka bidragsgivningen med återbetalade medel före utgången av året. Om dessa pengar i stället kunde fördelas som bidrag efterföljande år skulle de utgöra en förstärkning inom den ordinarie bidragsfördelningen.

För att kunna utnyttja bidraget till fullo och samtidigt ge bättre förutsättningar för att förstärka professionell kulturverksamhet i skolan anholder Kulturrådet om ett anslagssparande om 3 procent på *anslag 1:3 Skapande skola*.

6. LITTERATUR OCH LÄSANDE

Prioriterade behov:

- 5 000 tkr 2021 och 10 000 tkr årligen fr.o.m. 2022 tillförs *anslag 3:1 ap.1 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande* för en fortsatt utveckling och utbyggnad av Bokstart.

Regeländringar:

- Kulturrådets uppdrag att främja internationell spridning av svensk litteratur och svensk dramatik av hög kvalitet samt att främja internationella utbyten på dessa områden bör framgå av förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd.
- Kulturrådets uppdrag att initiera, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse bör framgå av förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd.
- Kulturrådet föreslår en översyn och förnyelse av förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser samt av förordning (2007:1435) om statsbidrag till internationellt utbyte och samarbete på litteraturområdet.

6.1. Fortsatt utveckling av Bokstart

Den nationella satsningen på små barns språk- och läsutveckling inom ramen för Bokstart har pågått sedan 2015. Det som började som ett pilotprojekt med försöksverksamhet i tre kommuner och två regioner har i dag blivit en stödform som är öppen för samverkansprojekt i kommuner och regioner runt om i hela landet. Bokstart ska vara ett stöd och en resurs för regioner och kommuner i deras fortsatta arbete för att stärka föräldrar och för alla barns rätt till ett språk. Webbplatsen för Bokstart fungerar som en digital plattform för kunskap, metodstöd och inspiration, i första hand för professionerna men även intresserade föräldrar och andra vuxna i barns närhet.

Forskningen visar tydligt att tidiga, språkstimulerande insatser till familjen har stor betydelse för barnets språk- och läsutveckling. Bokstart vill främja långsiktig och hållbar samverkan mellan bibliotek, förskola och barnhälsovård, det vill säga de professioner som har ett uppdrag att arbeta med små barns språkutveckling, med utgångspunkt i familjen. Målsättningen med Bokstart är att 1) stärka föräldrar i deras betydelsefulla roll för sina barns språk-, kommunikations- och läsutveckling, 2) utveckla samverkan mellan bibliotek, förskola och barnhälsovård och 3) öka och sprida kunskap om små barns språk- och läsutveckling.

Bibliotek, barnhälsovård och förskola behöver varandra för att utföra sina uppdrag på bästa sätt och för att nå så många barn och föräldrar som möjligt och uppnå likvärdighet när det gäller språk, kommunikation och läsning. Barns språk- och läsutveckling är en viktig demokratifråga som har stor betydelse för ett socialt hållbart samhälle.

Kulturrådet har regeringens uppdrag att utvidga Bokstart till fler regioner samt att koppla satsningen till förskolan. Utifrån tidigare kartläggningar och erfarenheter från pilotprojekten inom Bokstart vet vi att en utvecklad samverkan kräver tid och resurser. Det behövs därför långsiktiga uppdrag på alla nivåer. Vi ser stora behov på området och önskar sprida arbetssättet till fler kommuner, som på sikt kan införliva Bokstart-modellen i sin ordinarie verksamhet såsom bland annat redan har skett i Göteborg. En fortsättning av satsningen och en utbyggnad till fler kommuner skulle kräva mer resurser än de 10 miljoner kronor som hittills enligt regleringsbrevet har avsatts fram till år 2020.

För att stärka samverkan mellan barnhälsovård, förskola och bibliotek på lokal nivå skulle en motsvarande samverkan på statlig nivå vara önskvärd. Läsdelegationen föreslår i sitt betänkande *Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället* (SOU 2018:57) att Kulturrådet bör genomföra informationsinsatser om vikten av tidig språkstimulans i samverkan med Skolverket och Socialstyrelsen. Kulturrådet har ställt sig bakom förslaget. Vi avser också föra dialog med kommuner och regioner om hur ansvarsfördelningen mellan kommunal, regional och statlig nivå bör utvecklas för att på bästa sätt bidra till långsiktighet för Bokstart och ett effektivt utnyttjande av offentliga resurser.

För att Kulturrådet även i fortsättningen ska kunna främja kvalitet och sprida kunskap krävs resurser på nationell nivå, bland annat för att utveckla och sprida innehåll på Bokstarts webbplats. Detta kräver långsiktiga resurser för Kulturrådet som nationellt kunskapscentrum för Bokstart.

Kulturrådet föreslår att uppdraget att sprida bokstart till fler kommuner och regioner permanentas och att anslag 3.1 ap. 1 tillförs 5 miljoner kronor år 2021 och 10 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2022 för läs- och litteraturfrämjande genom Bokstart. I budgetpropositionen för 2020 beräknas en ökning om 15 miljoner kronor ske inom anslaget åren 2021 och 2022 jämfört med år 2019, men syftet med ökningen framgår inte. Det framgår heller inte om ökningen är tänkt att bli permanent, vilket vore önskvärt. Kulturrådet äskar medlen ovan förutsatt att delar av den aviserade ökningen om 15 miljoner kronor också kan användas för Bokstart. Det skulle innebära att i storleksordningen 25 miljoner kronor kan avsättas för verksamheten från och med 2022.

6.2. Förtydligat uppdrag att främja internationell spridning av svensk kvalitetslitteratur

Kulturrådet har sedan 2008 ansvaret att främja internationellt utbyte på litteraturområdet, sedan uppdraget övergick till myndigheten från Svenska institutet. Verksamheten bedrivs under namnet Swedish Literature Exchange. Detta ansvar framgår i dag endast av förordning (2007:1435) om statsbidrag till internationellt utbyte och samarbete på litteraturområdet.

I alla europeiska länder finns organisationer med motsvarande uppdrag, att främja det egna landets litteratur i utlandet. Sverige har ett nära samarbete med de nordiska organisationerna och samordnar ofta närvaro vid utländska mässor eller andra evenemang. Att förtydliga uppdraget genom att ange det i instruktionen skulle bidra till en ökad tydlighet både gentemot utländska målgrupper och svenska aktörer. Det skulle därigenom bidra till att myndigheten kan arbeta än mer strategiskt med uppdraget. Ökningen av antalet sökande vittnar om ett växande intresse för svensk litteratur. Kulturrådet ser en stor potential inom området att ytterligare öka intresset för och spridningen av svensk kvalitetslitteratur genom stöd till översättning och annat främjande arbete.

6.3. Översyn av förordningar på litteraturområdet

Kulturrådet ser fortsatt ett behov av att förnya och förenkla förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser. En mer flexibel bidragsförordning skulle öka möjligheterna att anpassa stödformerna utifrån områdets utveckling. Ett exempel är att Kulturrådet i dag har begränsade möjligheter att stödja projekt som syftar till att utveckla litteraturområdet. Förordningen begränsar stöden till utgivning och till spridning av litteratur, men Kulturrådet ser även behov av att stödja projekt som stärker området på andra sätt, till exempel genom olika kunskapshöjande insatser för utgivare, som har en angelägen utgivning men behöver stöd för att professionalisera sin utgivning. Detta behov har kommit fram bland annat i samråd med nationella minoritetsorganisationer i samband med Kulturrådets uppdrag att främja nationella minoriteters litteratur.

Kulturrådet anser också att förordning (2007:1435) om statsbidrag till internationellt utbyte och samarbete på litteraturområdet behöver anpassas för dagens behov inom området. Samarbeten och utbyten internationellt sker på ett mer mångsidigt sätt än tidigare och behov finns för utveckling av bidragsgivningen, så att verksamheten blir mer relevant och bidraget mer ändamålsenligt. Förordningen behöver ge utrymme för fler typer av utbyten mellan fler typer av aktörer.

6.4. Förtydligat uppdrag om samordning av läsfrämjande insatser

Kulturrådet har sedan 2014 enligt regleringsbrev i uppdrag att initiera, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse. *Anslag 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* tillfördes då 15 miljoner kronor för detta ändamål. Senare har regeringen även förstärkt myndighetens arbete med initiativet Bokstart genom 10 miljoner kronor årligen för åren 2017–2020 och enligt 2020 års regleringsbrev finns nu har anslaget tillfälligt höjts till 50 miljoner kronor (varav 10 miljoner avser Bokstart).

Utifrån att Kulturrådets uppdrag att samordna läsfrämjande insatser av nationellt intresse nu gått in på sitt sjätte år, och att Kulturrådets verksamhet och roll inom området har etablerats bland annat genom Bokstart, måste uppdraget betraktas som långsiktigt. Därmed bedömer Kulturrådet att det skulle vara ändamålsenligt att uppgiften ”att initiera, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt intresse” skrivs in i myndighetens instruktion (Förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd).

Kulturrådets uppdrag tar sin utgångspunkt i Kulturrådets handlingsprogram som reviderades under 2019. Handlingsprogrammet beskriver Kulturrådets definition av läsfrämjande, prioriterade målgrupper, samt bidragsgivning och andra främjande insatser inom läsfrämjande. Fyra områden lyfts fram som särskilt angelägna:

- att öka medvetenheten om betydelsen av det sammanhang där läsningen sker och betydelsen av läsande förebilder
- att stärka språkutveckling på flera språk
- att göra läsning tillgänglig utifrån läsarens förmåga och preferenser
- att ge tillgång till litteratur av hög kvalitet.

Under 2010-talet har läsfrämjande varit i fokus för både utredningar och statliga satsningar. Läsdelegationen lyfte i sitt slutbetänkande (SOU 1028:57) bland annat betydelsen av att hela samhället tar ansvar för barns och ungas läsning. Det är också utgångspunkten för de nationella mål för läs- och litteraturfrämjande, som beslutades av riksdagen redan 2013. För att detta ska kunna förverkligas behövs dock en långsiktig strategi för att samla statens insatser, skapa mer strategisk samverkan mellan myndigheter och en samsyn om hur staten bäst kan stödja exempelvis samverkan inom

biblioteksområdet och mellan bibliotek, skola och barnhälsovård för att öka förutsättningarna att uppnå de nationella målen.

Handlingsprogrammet för läsfrämjande lyfter den strategiska betydelsen av samverkan mellan myndigheter med uppdrag inom läsfrämjande och litteratur, till exempel Kungliga biblioteket, Myndigheten för tillgängliga medier och Skolverket, men även Socialstyrelsen på grund av den centrala betydelse barnhälsovården har för små barns språkutveckling och för stöd till familjer.

6.5. Behov av strategisk samverkan för bibliotekens läsfrämjande arbete och förtydligade uppdrag för myndigheter

Kulturrådet har i sitt yttrande över *Demokratins skattkammare. Förslag till nationell biblioteksstrategi*¹⁹ föreslagit att ett förtydligat uppdrag ges till Kulturrådet som samlande läsfrämjande myndighet för att fördela utvecklingsmedel till bibliotek, följa upp, sprida metoder och forskning och samla aktörer i nationella initiativ. Kulturrådet uppfattar att ett sådant uppdrag är mer omfattande än myndighetens nuvarande uppdrag inom läsfrämjande och förutsätter uppdrag för samverkan mellan de olika myndigheterna inom biblioteksområdet (Kungliga biblioteket, Myndigheten för tillgängliga medier och Skolverket). Inte minst är detta viktigt för att uppföljning och kompetensutveckling inom läsfrämjande bättre ska kunna samordnas.

Vad gäller samverkan med den regionala nivån finns former för samverkan inom kultursamverkansmodellen. Oavsett nivå, statlig, regional eller kommunal, är det viktigt att bygga vidare på de samarbeten och nätverk som redan finns.

Med erfarenhet från två års fördelning av Stärkta bibliotek ser Kulturrådet också betydelsen av statligt stöd till kommunal biblioteksverksamhet. Inom Stärkta bibliotek stöds flera större nationella projekt av betydelse för litteratur- och läsfrämjande, till exempel den nationella tjänsten Världens bibliotek, som tillgängliggör e-medier på andra språk än svenska, och därmed möter behov av mångspråkig biblioteksverksamhet som finns i samtliga svenska kommuner.

Kulturrådet kommer att lämna en slutrapport om Stärkta bibliotek till Kulturdepartementet den 1 oktober 2021 och redan under året påbörjas en extern uppföljning av satsningen, med fokus på hur den har bidragit till att kommunerna uppfyller målen i bibliotekslagen, där läsfrämjande är en viktig del. Slutrapporten ska beskriva den genomförda satsningen, så långt det är möjligt beskriva effekterna och kan ge ett viktigt underlag till regeringen för framtida nationella satsningar på folkbibliotek.

¹⁹ Dnr Ku2019/00550/KO

7. TEATER, DANS, MUSIK OCH ÖVRIG SCENKONST

Prioriterade behov:

- 2 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 tillförs *anslag 2:2 ap. 1 Bidrag till den fria scenkonsten, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse*.
- Kulturrådet föreslår att regeringen gör en översyn av stödet till vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse som anges i Kulturrådets regleringsbrev under *anslag 2:2 ap. 1*, där åtta verksamheter pekas ut som mottagare av statsbidrag.

Anslag 2:2 ap. 1 Bidrag till den fria scenkonsten, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse fick från 2018 en länge efterfrågad förstärkning och uppgår i dag till knappt 214 miljoner kronor. Det är dock önskvärt att anslaget kontinuerligt förstärks så att Kulturrådet ges förutsättningar att beakta de löpande kostnadsökningarna och utvecklingsbehoven på området. Förstärkningen av anslaget har bland annat bidragit till att nya aktörer beviljats bidrag, såsom aktörer inom samtida cirkus.

7.1. Förstärkning av den musikaliska scenkonsten

Anslag 2:2 ap. 1 Bidrag till den fria scenkonsten, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse har tillförts två miljoner kronor under perioden 2017–2020 för en förstärkning av den musikaliska scenkonsten som syftar till ett fortsatt brett utbud av hög kvalitet och god tillgänglighet till musikverksamheter i hela landet. Medlen tillfördes till följd av en ändring av avdragsregler vid anställning av musiker. Det är kostnadsökningar som kommer att kvarstå även efter 2020, såsom har beskrivits i stycket om regional kulturverksamhet (se avsnitt 2.1). Vi vill därför understryka vikten av att förstärkningen om två miljoner kronor permanentas.

7.2. Översyn behövs av anslaget till vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse

Regeringen pekar i Kulturrådets regleringsbrev särskilt ut åtta aktörer av kulturpolitiskt intresse under *anslag 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål ap.1*. Dessa är Dansnät Sverige, Eric Ericsons Kammarkör, Eric Sahlström-institutet, Ulriksdals slottsteater (Confidencen), Internationella Vadstena akademien, Kungl. Musikaliska Akademien, Orienteatern och Strindbergs Intima Teater. Bakgrunden till detta urval av aktörer vilar sannolikt i flera fall på en lång historia och har komplexa skäl. Kulturrådet måste dock konstatera att det är svårt att finna en tydlig struktur för det statliga åtagandet. Flera av aktörerna har varit utpekade under lång tid. Antalet har varierat något och den senast tillkomna aktören är Dansnät Sverige, som till skillnad från övriga enskilda verksamheter är ett turnénätverk för samtida dans med flera olika parter spridda i landet.

Kulturrådet menar att det skulle vara värdefullt att regeringen gör en översyn av stödet till "vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse". En del av verksamheterna kan anses ha mer lokal och regional betydelse än nationell. Vi bedömer även att de utpekade aktörerna uppfyller de nationella kulturpolitiska målen i olika grad. En översyn av stödet har aktualiserats ytterligare genom införandet av kultursamverkansmodellen, där en grundtanke är att flytta ansvaret för beslut om statliga medel inom ett antal områden till den regionala nivån. Flertalet av de utpekade aktörerna har finansiering även från regional nivå och det vore här naturligt för den statliga nivån att föra en dialog med

regionerna kring verksamheterna. I ett par fall har aktörer som tidigare pekades ut också överförts till kultursamverkansmodellen, utifrån en samsyn mellan statlig och regional nivå. Samtidigt är det sannolikt motiverat för den statliga nivån att fortsatt peka ut vissa aktörer, nätverk eller funktioner utifrån ett nationellt, strategiskt intresse, för att exempelvis stärka enskilda konstområden och värna värdefulla verksamheter.

Mot denna bakgrund ser Kulturrådet skäl att göra en översyn och en långsiktig analys av det statliga åtagandet, sett som en del av de samlade satsningarna inom teater, dans, musik och annan scenkonst.

7.3. Översyn behövs av andra utpekade verksamheter

Anslaget 1:2 ap.1 Bidrag till allmän kulturverksamhet, internationell verksamhet och nationella minoriteters språk och kultur ska enligt regleringsbrevet användas till en mängd olika ändamål. Det rymmer bland annat utpekade verksamheter såsom centrala amatörkulturorganisationer, Skådebaneverksamhet, Folkets Hus och Parker, Bygdegårdarnas Riksförbund och Riksföreningen Våra Gårdar och centrumbildningar såväl som bidragsgivning för att främja kulturlivets internationalisering.

I likhet med bidragsgivningen till vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse, som beskrivits ovan, vilar urvalet av utpekade verksamheter på en lång historia. Verksamheterna har i flera fall liknande struktur och syfte. Flertalet utgörs av medlemsorganisationer. Kulturrådet bedömer att de är relevanta även i dag men ser ett behov av att göra en översyn av vissa av de utpekade aktörerna inom anslaget för att utveckla och effektivisera bidragsgivningen. Vi kommer att återkomma gällande denna fråga.

8. BILD- OCH FORMOMRÅDET

Prioriterade behov:

- Utrymme om högst 1 000 tkr avsätts för myndighetens arbete med bedömning, uppföljning och främjande inom bild- och formområdet och att dessa medel flyttas från *anslag 4:4 bidrag till bild- och formområdet ap.1 Bidrag till organisationer inom bild- och formområdet och verksamhetsstöd till vissa utställare till anslag 1:1 ap. Statens kulturråd.*

Anslag 4:4 bidrag till bild- och formområdet ap.1 Bidrag till organisationer inom bild- och formområdet och verksamhetsstöd till vissa utställare fick från och med 2018 en ökning med 12 miljoner kronor, vilket innebär att anslaget nu uppgår till 40 miljoner kronor. Sammantaget kommer höjningen att kunna täcka en del av de befintliga behoven och möjliggöra för den nationella nivån att stötta och stimulera utvecklingen inom ett fält som länge har varit eftersatt.

Även om anslaget fått en länge efterfrågad förstärkning är området fortsatt underfinansierat och det är önskvärt att anslaget på sikt förstärks ytterligare, inte minst för att beakta de löpande kostnadsökningarna. Kulturrådet skulle då ges förutsättningar att öka de statliga verksamhetsbidragen som är av stor vikt för det fria kulturlivet, bland annat eftersom medlen inte är bundna vid särskilda insatser eller åtaganden i lika hög grad som vissa kommunala bidrag. Därigenom skulle vi också bidra till ökade utställnings- och medverkanssättningar till konstnärer. Likaså skulle vi ges ökade möjligheter att bevilja projektbidrag till nya och delvis oetablerade aktörer. Vi välkomnar det arbete som sker inom Regeringskansliet med förnyade förordningar som rör anslaget.

8.1. Utrymme för myndighetens arbete med bedömning, uppföljning och främjande

Myndigheten önskar att utrymme om högst 1 miljon kronor ges för myndighetens arbete med bedömning, uppföljning och främjande inom bild- och formområdet och att denna summa flyttas från *anslag 4:4 bidrag till bild- och formområdet* till *anslag 1:1 ap.1 Statens kulturråd*. Detta önskemål beskrivs närmare i avsnitt 9.3 om Kulturrådets verksamhet.

9. KULTURRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR

Prioriterade behov

- 4 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 för höjning av arvoden för myndighetens bedömningsgrupper (arbets- och referensgrupper samt jury) för att säkerställa att Kulturrådet även fortsatt kan anlita den höga kompetens som krävs för uppdragen.
- 7 000 tkr årligen fr.o.m. 2021 till *anslag 1:1 ap.1 Statens kulturråd* för att ge myndigheten mer rimliga förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Myndigheten behöver kunna satsa mer resurser på kunskapsuppbyggnad, uppföljning och analys av verksamheten samt på att förstärka informationssäkerheten.
- Att överföra totalt 42 600 tkr årligen från anslagen 1:2 ap. 1, 1:2 ap. 9, 1:2 ap. 11, 1:3 ap. 1, 1:6 ap. 1, 2:2 ap. 1, 3:1 ap. 1 och 4:4 ap. 1 till Kulturrådets ramanslag 1:1 ap. 1.

9.1. Förstärkning av arvoden för myndighetens arbets- och referensgrupper

För att Kulturrådet genom sin bidragsgivning ska kunna främja konstnärlig kvalitet och förnyelse och bidra till att uppfylla övriga nationella kulturpolitiska mål, krävs hög kompetens för att kunna göra bedömningar och prioriteringar. Därför anlitar Kulturrådet kvalificerade ämnesexperter till de grupper som finns kopplade till myndighetens olika bidragsformer. Arbets- och referensgrupperna samt juryn för Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (ALMA) är centrala för myndighetens och den nationella kulturpolitikens legitimitet. För att höja arvoden inom de befintliga grupperna samt utveckla arbetet med tillfälliga grupper av sakkunniga anhåller Kulturrådet om ett tillskott om fyra miljoner kronor årligen fr.o.m. 2021 till anslag 1.1 (ap.1).

År 2019 anlidade vi drygt 115 ämnesexperter för 15 arbets- och referensgrupper inklusive juryn för Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne. Kostnaderna för arvoden, resor med mera uppgick till omkring 8,5 miljoner kronor. Arvodensnivåerna är i dag låga i förhållande till den kompetens och den arbetstid som uppgiften kräver. Till uppdraget som ledamot inom referensgrupperna för fri scenkonst hör att bedöma omkring 330 ansökningar per år, och gällande ansökningar om verksamhetsbidrag att ta del av organisationernas verksamhetsplaner för det kommande året. Utöver att delta i bedömningsmöten omkring sex dagar per år ska ledamöterna även följa utvecklingen inom respektive konstområde genom att bland annat besöka föreställningar. Årsarvode är i dagsläget 15 000 kronor. I arbetsgruppen för skönlitteratur läste ledamöterna under 2019 i snitt 179 titlar per år.²⁰ Arvode är för närvarande 500 kronor per titel.²¹ Utöver detta får alla ledamöter ett mötesarvode. Kulturrådet kan däremot inte ersätta inkomstbortfall vilket för vissa personer kan leda till att deltagandet i mötet innebär ett reellt inkomstbortfall.

²⁰ Detta är i realiteten antalet utbetalade arvoden, vilket i vissa fall inkluderar dubbla läsarvoden för titlar över 400 sidor.

²¹ Dubbelt arvode utbetalas för titlar över 400 sidor.

En höjning är nödvändig för att säkerställa att Kulturrådet även fortsatt kan anlita personer med den höga kompetens som uppdragen kräver. Det krävs kunskap inom konstarterna, förmåga att bedöma konstnärliga verksamheter och insikt i kulturpolitiska prioriteringar. Kulturrådet strävar efter att grupperna ska ha en bred representation som bidrar till att flera olika perspektiv och erfarenheter blir del av diskussionen om kvalitet. Att rekrytera personer från andra länder till referensgrupperna, vilket inte är möjligt med dagens ekonomiska förutsättningar, skulle ytterligare bidra till arbetet med kvalitetsbedömningar. Kulturrådet anlitar även enskilda sakkunniga vid bedömning av vissa bidrag, exempelvis gäller det litteratur och kulturtidskrifter som ges ut på andra språk än svenska. Grupper av sakkunniga anlitas även för andra uppdrag som exempelvis hjälp vid urval och sammanställning av en årlig barn- och ungdomsbokskatalog.

9.2. En starkare förvaltning

Det finns behov att förstärka flera led i Kulturrådets verksamhet för att säkerställa våra förutsättningar att enligt instruktionen ”med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen verka för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag och genom andra främjande åtgärder”. Kulturrådet hanterar årligen omkring 8 000 ansökningar inom ett femtiotal olika bidragsformer med en rad olika konstområden och syften. Statsbidrag fördelas till mottagare med vitt skilda förutsättningar: fristående aktörer, civilsamhällesorganisationer, kommuner och regioner. Vi har samtidigt en rad utpekade främjandeuppdrag gällande den kommunala kulturskolan, litteratur och läsning med mera.

Kulturrådets förvaltningsanslag (*anslag 1:1 ap. 1*) uppgår 2020 till 56,7 miljoner kronor, varav minst 10 miljoner kronor avser driften av ett särskilt center för kulturskolefrågor. Genom regleringsbrevet ges myndigheten möjlighet att belasta övriga anslag med kostnader för förvaltning och främjande, sammanlagt till ett belopp om 42,6 miljoner kronor. Det innebär att knappt 43 procent av de sammanlagda förvaltningskostnaderna kommer från sakanslag. Det är en finansieringsmodell som medför en rad nackdelar. Förvaltningsanslaget bör ses i förhållande till de drygt 2,6 miljarder kronor som myndigheten hanterar inom ramen för sitt uppdrag. Den beräknade förvaltningskostnaden för bidragsgivning är 2,6 procent av beviljade bidrag.²²

Kulturrådet föreslår att *anslag 1:1 ap.1* höjs med 7 miljoner kronor från och med 2021 för att ge myndigheten mer rimliga förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Myndigheten behöver satsa mer resurser på kunskapsuppbyggnad, uppföljning och analys av verksamheten och på att förbättra informations säkerheten.

9.2.1. Avsaknad av pris- och löneomräkning på förvaltningskostnader finansierade genom sakanslag

Vi kan konstatera att verksamheten redan under nuvarande ekonomiska förhållanden är hårt ekonomiskt pressad. Det faktum att 43 procent av lönekostnader och övriga förvaltningskostnader tas från sakanslag utgör en stor utmaning eftersom dessa medel inte uppräknas enligt pris- och löneomräkningen (med undantag för *anslag 1:6*). Det innebär i praktiken att anslagen urholkas och att bemanningen inte kan hållas på nuvarande nivå. På sikt finns en risk att myndigheten får svårt att uppfylla sina grundläggande uppgifter och bibehålla den kärnkompetens som är nödvändig för att genomföra uppdragen samt upprätthålla trovärdighet och legitimitet.

Organisationen riskerar att hamna i en situation där allt färre individer ska utföra allt fler arbetsuppgifter, och där vissa uppdrag därför måste prioriteras ned. Under de senaste

²² Årsredovisning, Statens kulturråd, 2019 (s. 17)

åren har vi också fått en rad nya och förstärkta uppdrag, samtidigt som förvaltningsanslaget inte har höjts i samma takt. Vi betonar vikten av att särskilda uppdrag alltid kompenseras med förstärkta anslag. Utan utökade resurser kan myndigheten tvingas bekosta uppdragen genom att prioritera ned arbetet med kärnverksamhet. Att hantera tillfälliga uppdrag med korta tidshorisoner innebär alltid en belastning för befintlig personal och att löpande arbetsuppgifter kan bli lidande, innan en organisation för uppdraget har hunnit komma på plats. Med en förstärkning av det grundläggande förvaltningsanslaget skulle myndigheten vara bättre rustad att på kort varsel genomföra nya regeringsuppdrag.

9.2.2. Avsaknad av transparens gentemot omvärlden

Att en stor andel av Kulturrådets förvaltningskostnader bekostas via sakanslag är problematiskt även genom att det minskar tydligheten och transparensen gentemot omvärlden, eftersom myndighetens samlade kostnader inte framgår på ett enkelt och tydligt sätt. Transparensen är viktig inte minst gentemot kulturlivet och alla de parter som omfattas av Kulturrådets verksamhet. Kulturlivet har tidigare i praktiken varit förlorare när förvaltningsanslaget har minskats, samtidigt som myndigheten har getts större utrymme att bekosta förvaltningsutgifter genom bidragsmedel från sakanslag.

Ekonomistyrningsverket (ESV) har i en rapport avseende styrningen av Skolverket belyst de negativa följderna av att göra avsteg från praxisen som finns att sakanslag inte ska bekosta förvaltningskostnader²³. Bland annat konstaterar ESV att det medför administrativt merarbete för myndigheten och gör det svårare att uppnå effektivitet i verksamheten. Dessutom omfattas inte förvaltningskostnaderna som finns under sakanslag av de regler om anslagssparande, anslagskredit, låneram och räntekontokredit som gäller för förvaltningsanslag.

9.2.3. Ökat fokus på uppföljning och analys

För att vidmakthålla Kulturrådets legitimitet och relevans krävs att verksamheten utvecklas med utgångspunkt i välgrundade analyser och med lyhördhet för konstområdenas skiftande behov. Löpande kontakt med fältet är nödvändigt för att ha aktuell kunskap om utövarnas villkor och förutsättningar inom respektive konstområde, och därigenom kunna bedöma bidragens träffsäkerhet samt kontinuerligt kunna anpassa dem utifrån förändrade behov.

En central uppgift är att göra en systematisk uppföljning av de bidrag och andra främjande åtgärder som myndigheten arbetar med. Att ha resurser i form av arbetstid och digitala verktyg för uppföljning och analys är en förutsättning för att ta fram kunskapsunderlag och analyser som kan ligga till grund för en strategisk utveckling. I den förändrade förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605) har regleringen gällande resultatredovisning i myndigheternas årsredovisningar ändrats, vilket innebär ökade krav på att presentera analyser och bedömningar av verksamhetens resultat och utveckling.

Sådana analyser och bedömningar kräver att mer personella och tekniska resurser kan ägnas åt kvalitetssäkrad uppföljning av myndighetens bidragsgivning och främjande insatser. Om en alltför stor del av kapaciteten i en hårt ansträngd organisation måste användas till att få kärnprocesserna att fungera, finns ett begränsat utrymme att ta fram dokumenterade och välgrundade analyser som kan ligga till grund för att förnya bidragsformer, förändra arbetssätt och att arbeta mer med aktivt främjande verksamhet.

²³ ESV, *Ekonomistyrningsverkets redovisning av regeringsuppdraget om en översyn av den finansiella styrningen av Statens skolverk* (Dnr. 3.1-1034/2015)

9.2.4. Ökade krav avseende informationssäkerhet

Kraven från regeringen på myndigheternas säkerhet har samtidigt skärpts. Ökade krav finns avseende informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.²⁴ Dataskyddsförordningen och dataskyddslagen ställer krav på myndigheters arbetssätt.²⁵ Utöver formella krav finns ett behov av ökat säkerhetsmedvetande och analys till följd av en ständigt föränderlig omvärld. Detta gäller även samhällsberedande verksamhet som Kulturrådets.

För att säkerställa efterlevnad av bland annat dataskyddsförordningen, dataskyddslagen och kraven i föreskrifterna från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap måste hanteringen av alla informationstillgångar ske med utgångspunkt i ett riskbaserat säkerhetsarbete och informationssäkerheten hanteras integrerat i myndighetens ledningssystem.

Ett systematiskt riskbaserat informationssäkerhetsarbete kräver ökade resurser i form av en informationssäkerhetssamordnare för att leda arbetet med att ständigt förbättra säkerheten med stöd av ISO/IEC 27001. Vidare behövs resurser för utveckling av, och åtgärder i, informationssystem med säkerhet och dataskydd som standard. Det behövs också för att införa och samordna åtgärder för den administrativa säkerheten i våra system.

9.3. Samla förvaltningskostnaderna inom ett anslag

Kulturrådet menar att det vore mer ändamålsenligt, tydligt och transparent om det kan ske en renodling av finansieringen så att samtliga förvaltningsuppgifter finansieras via förvaltningsanslaget. Kulturrådet föreslår därför att totalt 42,6 miljoner kronor årligen överförs från övriga anslag till *Kulturrådets ramanslag 1:1 ap. 1* med följande fördelning:

- från anslag 1:2 ap. 1: 11,5 miljoner kronor
- från anslag 1:2 ap. 9: 5 miljoner kronor
- från anslag 1:2 ap. 11: 3 miljoner kronor
- från anslag 1:3 ap. 1: 5,3 miljoner kronor
- från anslag 1:6 ap. 1: 3 miljoner kronor
- från anslag 2:2 ap. 1: 4,8 miljoner kronor
- från anslag 3:1 ap. 1: 10 miljoner kronor

Det är medel som i dag enligt myndighetens regleringsbrev för 2020 får användas för administration, uppföljning, främjande och genomförande av verksamheten.

I tillägg föreslår Kulturrådet att 1 miljon kronor överförs från anslaget för *Bidrag till bild- och formområdet (4:4)*. Detta ger totalt en överföring av 43,6 miljoner kronor till anslag 1.1. Anslaget för *bidrag till bild- och formområdet (4:4)* är för närvarande det enda anslag där Kulturrådet inte ges någon möjlighet genom regleringsbrevet att använda medel till administration och genomförande av verksamheten (i enlighet med den nuvarande finansieringsmodellen). Vi menar därför att det är motiverat att flytta 1 miljon kronor från anslaget för att kunna bekosta en del av utgifterna för administration, uppföljning och främjande arbete. Detta särskilt mot bakgrund av att anslaget från och med 2018 tillfördes 12 miljoner kronor, vilket var välkommet men har inneburit en ökad arbetsmängd. Summan skulle motsvara cirka 2,5 procent av det totala anslaget 4:4, vilket kan jämföras med de nuvarande villkoren för exempelvis *anslag 2:2 bidrag till den fria*

²⁴ Förordning (2018:1175) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster

²⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

scenkonsten, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse.

9.4. Pris- och löneomräkning inom övriga anslag

Samtliga Kulturrådets bidrag används till största del för att bekosta löner och lokaler. Det gäller hela infrastrukturen av fritt kulturliv med teatrar, danskompanier, musikscener och utställningslokaler runt om i landet, liksom exempelvis konstnärer anställda inom dans-, teater- och musikallianserna. Dessa, liksom alla andra verksamheter, påverkas av den allmänna kostnadsutvecklingen, och oförändrade anslagsnivåer innebär att bidragen urholkas. Kulturrådet anser därför fortsatt att alla sakanslag som myndigheten disponerar bör omfattas av pris- och löneomräkning (PLO), alternativt någon annan form av regelbunden uppräkning.

10. ANSLAGSSPARANDE OCH ANSLAGSKREDIT

Prioriterade behov:

- Anslagssparande om tre procent på samtliga anslag, undantaget *anslag 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete, ap. 2 Bidrag till alliansverksamheter.*
- Anslagskredit motsvarande tre procent beviljas även för anslag *3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter.*

Kulturrådet har i dag enbart anslagssparande på *anslag 1:1 ap.1 Statens kulturråd.* Möjlighet till anslagssparande på sakanslag skulle ge vinster för såväl det egna arbetet som för kulturlivet. De medel som inte kan fördelas i bidrag respektive år kan då förstärka bidragsgivningen nästkommande år och därmed bidra till att uppnå de kulturpolitiska målen. Särskilt angeläget är detta på *anslag 1:3 ap. 1 Skapande skola*, där relativt stora bidragssummor årligen betalas tillbaka sent under året.

Kulturrådet önskar ett anslagssparande om tre procent på samtliga anslag, undantaget *anslag 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete, ap. 2 Bidrag till alliansverksamheter.*

I regleringsbrevet för 2020 har Kulturrådet inte tilldelats någon anslagskredit för *anslag 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter.* Till och med 2016 var anslagskrediten på anslaget motsvarande tre procent. Anslaget finansierar delar av myndighetens förvaltningskostnader. Övriga anslag som Kulturrådet disponerar har en anslagskredit motsvarande tre procent.

Anslagskrediten bör vara tre procent för alla de anslag och anslagsposter som Kulturrådet disponerar, inklusive anslag 3:1.

11. BEMYNDIGANDEN

Kulturrådet föreslår att bemyndigandet för *anslag 2:2 ap. 1 Bidrag till den fria scenkonsten, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse* ökas med 30 miljoner kronor till 167 miljoner kronor för år ett, för att göra utrymme för verksamhetsbidrag till arrangörer inom musikområdet. Bemyndigandet för år två kan samtidigt minskas med 30 miljoner kronor.

Kulturrådet vill understryka vikten av att bemyndiganden på övriga anslag behålls på samma nivå som 2020.

12. REGELÄNDRINGAR

12.1. Ändring av förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd

- Kulturrådets ansvar att främja svensk litteratur internationellt bör skrivas in i myndighetens instruktion. I instruktionen bör det ansvar beskrivas som framgår av förordning (2007:1435) om statsbidrag till internationellt utbyte och samarbete på litteraturområdet, att främja internationell spridning av svensk litteratur och svensk dramatik av hög kvalitet samt att främja internationella utbyten på dessa områden (se avsnitt 6.2).
- Kulturrådets ansvar att initiera, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse, som sedan 2014 framgår av regleringsbrevet, bör skrivas in i myndighetens instruktion (se avsnitt 6.4)
- Uppdraget att bedriva ett nationellt kulturskolecentrum bör skrivas in i myndighetens instruktion. I dag framgår uppdraget endast av regleringsbrevet (se avsnitt 4.2).
- I Kulturrådets instruktion anges att redovisning av utfallet av svenska projekt med kulturanknytning som beviljats stöd från Europeiska struktur- och investeringsfonderna 2014–2020, inklusive projekt inom de territoriella samarbetsprogrammen, ska ske i samarbete med Riksantikvarieämbetet, Stiftelsen Svenska Filminstitutet och Riksarkivet. De två sistnämnda organisationerna saknar för närvarande motsvarande uppdrag.
- Kulturrådets rätt att tillsätta bedömningsgrupper bör tydliggöras genom att detta anges i instruktionen.

12.2. Andra förordningar

- **Ändring av förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet**
Kulturrådet föreslår att förordningen bör ändras så att den inkluderar även "annan scenkonst", utöver teater, dans och musik som i dag omfattas av förordningen (se avsnitt 2.4).
- **Översyn av Förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser.**
En flexiblare förordning skulle öka möjligheterna att anpassa stödformerna utifrån områdets utveckling (se avsnitt 6.3).

13. TABELLER

FINANSIERING

Anslag (tkr)	Utfall 2019	Prognos 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid					
17 01 001 Statens kulturråd	55 909	58 293	68 410	71 158	77 946
001 Statens kulturråd	55 909	58 293	68 410	71 158	77 946
17 01 002 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	457 780	507 805	320 084	320 082	320 082
001 Bidrag till allmän kulturverksamhet, internationell verksamhet och minoriteters språk och kultur	101 032	100 545	138 024	138 022	138 022
002 Bidrag till alliansverksamheter	82 260	82 260	82 060	82 060	82 060
011 Bidrag till kulturskolor	49 800	100 000	100 000	100 000	100 000
009 Bidrag till biblioteksverksamhet i hela landet	224 688	225 000			
17 01 003 Skapande skola	168 128	176 465	176 465	176 464	176 464
001 Skapande skola	168 128	176 465	176 465	176 464	176 464
17 01 006 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 440 901	1 463 921	1 532 456	1 567 663	1 602 714
001 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 440 901	1 463 921	1 532 456	1 567 663	1 602 714
17 02 002 Bidrag till vissa teater-, dans-, och och musikändamål	213 025	213 614	213 614	213 614	213 614
001 Bidrag till den fria scenkonsten, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse	213 025	213 614	213 614	213 614	213 614
17 03 001 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	155 078	180 735	175 735	180 735	180 735
001 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande	155 078	180 735	175 735	180 735	180 735
17 04 004 Bidrag till bild- och formområdet	39 877	40 069	40 069	40 069	40 870
001 Bidrag till organisationer inom bild- och formområdet och verksamhetsstöd till vissa utställare	39 877	40 069	40 069	40 069	40 870
Summa anslag	2 530 698	2 640 902	2 526 833	2 569 785	2 612 425

Utgångspunkten för framtida finansiering är prognossiffror från myndighetsprognos i Hermes 2020-02-11

Avgiftsintäkter som disponeras, enligt den indelning som regeringen beslutar	Utfall 2019	Prognos 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Avgiftsfinansierad verksamhet					
Övrigt Intäkter	845	1 000	1 000	1 000	1 000
Övriga intäkter som disponeras					
Bidrag från andra myndigheter	3 799	2 000	1 000	1 000	1 000
Bidrag från EU institutioner	687	700	700	700	700
Bidrag från övriga	66	100	100	100	100

Not: Kulturrådet tar ut avgifter enligt paragraf 4 och 15 i avgiftsförordningen.

Räntekontokredit, tkr	Kredit 2019	Behov 2020	Behov 2021	Behov 2022	Behov 2023
	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000

BEMYNDIGANDEN

Tkr	Utfall 2019	Prognos 2020	Förslag 2021	Beräkning 2022	Beräkning 2023	Slutår
-----	----------------	-----------------	-----------------	-------------------	-------------------	--------

17 01 02 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Ingående åtaganden	10 535	9 100	25 000	25 000		
Nya åtaganden (+)	9 100	25 000	25 000			2022
Infriade åtaganden (-) avs nya åtagande	-10 535	-9 100	-25 000			
Utestående åtagande vid årets slut	9 100	25 000	25 000	25 000		
Tilldelad/ föreslagen bemyndiganderam	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	

17 01 06 Bidrag till regional kulturverksamhet

Ingående åtaganden	0	0	30 000	30 000		
Nya åtaganden (+)	0	30 000	15 000			2023
Infriade åtaganden (-) avs nya åtagande	0	0	-15 000	-15 000		
Utestående åtagande vid årets slut	0	30 000	30 000			
Tilldelad/ föreslagen bemyndiganderam	55 000	30 000	30 000	30 000	30 000	

17 02 02 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Ingående åtaganden	116 924	116 076	137 000	167 000		
Nya åtaganden (+)	116 076	137 000	167 000			2022
Infriade åtaganden (-) avs nya åtagande	-116 924	-116 076	-137 000			
Utestående åtagande vid årets slut	116 076	137 000	167 000			
Tilldelad/ föreslagen bemyndiganderam	167 000	167 000	167 000	167 000	167 000	

17 03 01 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Ingående åtaganden	4 148	30 051	40 000	40 000		
Nya åtaganden (+)	30 051	40 000	35 000			2023
Infriade åtaganden (-)	-4 148	-30 051	-35 000	-5 000		
Utestående åtagande vid årets slut	30 051	40 000	40 000			
Tilldelad/ föreslagen bemyndiganderam	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	

17 04 004 Bidrag till bild och formområdet

Ingående åtaganden	11 945	12 000	14 000	14 000		
Nya åtaganden (+)	12 000	14 000	14 000			2022
Infriade åtaganden (-)	-11 945	-12 000	-14 000	-14 000		
Utestående åtagande vid årets slut	12 000	14 000	14 000			
Tilldelad/ föreslagen bemyndiganderam	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000	

Slutår baseras på förslag 2021.

VERKSAMHETINVESTERINGAR

Tkr	Utfall 2019	prognos 2020	Förslag 2021	Beräkning 2022	Beräkning 2023
Immateriella investeringar					
Datasystem, rättigheter m.m	766	1 800	450		
Materiella investeringar					
Maskiner, inventarier och installationer	612		200	800	800
Övriga verksamhetsinvesteringar		250			
Summa verksamhets investeringar	1 378	2 050	650	800	800

Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	1 378	2 050	650	800	800
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0
Anslag (efter medgivande av regeringen)	0	0	0	0	0
Summa finansiering	1 378	2 050	650	800	800

LÅNERAM OCH RÄNTOR FÖR VERKSAMHETSINVESTERINGAR

Lån och räntor (tkr)	Utfall 2019	Prognos 2020	Förslag 2021	Beräkn 2022	Beräkn 2023
IB lån i RGK	8 488	8 390	7 863	5 350	3 064
Nyupplåning (+)	1 900	2 050	650	800	800
Amortering (-)	-1 998	-2 578	-3 163	-3 086	-2 555
UB lån i RGK	8 390	7 863	5 350	3 064	1 309
Beslutad/ föreslagen låneram	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Ränteutgift	-23	50	70	70	40
Finansiering av räntor och avskrivningar					
UO 17 01 01 001 Statens kulturråd	-1 975	-2 628	-3 233	-3 156	-2 595

Differensen mellan nyupplåning enligt verksamhetsinvesteringar och lån i Riksgälden 2019 beror på att lån mot Riksgälden regleras mot utgående balans per november. Avskrivningar och investeringar som görs i december är inte medräknad i UB lån i Riksgälden.

Kulturrådet
Box 27215, 102 53 Stockholm
Besök: Borgvägen 1-5
Tel: 08 519 264 00
E-post: kulturradet@kulturradet.se

© Statens kulturråd 2020
ISBN: 978-91-87583-46-9

kulturradet.se